

**ПЛАН УПРАВЉАЊА
ЖИВОТНОМ СРЕДИНОМ И ДРУШТВОМ (ESMP) ЗА
ОПШТИНУ ОПОВО
- КОМПЛЕКС ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ**

март, 2021. године

САДРЖАЈ

1. УВОД	6
2. КОНТЕКСТ ПРОЈЕКТА	6
3. ПОЛИТИКА, ПРАВНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ОКВИР	8
3.1. Релевантне институције	8
3.2. Важећи законодавни оквир Републике Србије	8
3.3. Важећи законодавни оквири ЕУ	9
4. УТИЦАЈ ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ДРУШТВО	10
5. ОПИС ПРОЈЕКТА ЗАСНОВАН НА ДОСТУПНОЈ ПРОЈЕКТНОЈ ДОКУМЕНТАЦИЈИ	11
6. ОПИС ЛОКАЦИЈЕ	12
7. ОСНОВНИ УСЛОВИ ПРОЦЕЊЕНИ ТОКОМ ИСТРАЖИВАЊА	13
8. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ ОПОВО	13
9. СОЦИОЛОШКИ И СОЦИЈАЛНИ ПОКАЗАТЕЉИ ОПШТИНЕ ОПОВО	14
10. СОЦИОЛОШКИ ЗНАЧАЈ КОМПЛЕКСА ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ	24
11. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ЊЕНИХ АСПЕКТА) и друштвом: ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ЗАДАТАК	25
12. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ЊЕНИХ АСПЕКТА) и друштвом ЗА ФАЗУ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА	25
12.1. Управљање подземним водама и отпадним водама	26
12.2. Управљање земљиштем	26
12.3. Управљање ваздухом	27
12.4. Управљање флором и фауном	27
12.5. Управљање отпадом	28
12.6. Управљање буком и вибрацијама	29
12.7. Управљање безбедношћу и здрављем на раду - БЗР	29
12.8. Управљање безбедношћу становништва и утицај радова на становништво (друштво)	31
13. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ЊЕНИХ АСПЕКТА) и ДРУШТВОМ ЗА ФАЗУ КОРИШЋЕЊА	38
13.1. Управљање водом и отпадним водама	38
13.2. Управљање ваздухом	39
13.3. Управљање температуром	39
13.4. Управљање отпадом	39

13.5. Управљање потрошњом горива и електричне енергије.....	40
13.6. Управљање безбедношћу становништва и утицај коришћења на становништво (друштво).....	40
14. ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ.....	46
14.1. Циљ управљања отпадом и обавезе у вези са управљањем отпадом	46
14.2. Идентификација врста отпада	47
14.3. Мере и активности у управљању отпадом	49
15. ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ВОДАМА	50
15.1. Циљ управљања отпадним водама и обавезе у вези са управљањем отпадним водама	50
15.2. Идентификација отпадних вода (врста, састав и количине отпадних вода настале на локацији)	51
16. ПЛАН УПРАВЉАЊА БУКОМ.....	52
16.1. Циљ управљања буком.....	52
16.2. Бука и њен утицај на пројекат и локацију.....	53
16.3. Мере управљања буком	54
17. ПЛАН УПРАВЉАЊА ПРАШИНОМ.....	55
17.1. Циљ управљања прашином	55
17.2. Прашина и њен утицај на пројекат и локацију	56
17.3. Предвиђени утицаји	56
17.4. Управљање предвиђеним утицајима	57
18. ПЛАН РЕАГОВАЊА У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА	57
18.1. Предмет и подручје примене.....	57
18.2. Одговорности и овлашћења.....	58
18.3. Идентификација потенцијалних ванредних ситуација	58
18.4. Обука запослених за ванредне ситуације.....	58
18.5. Фаза изградње	59
18.5.1. Права, дужности и обавезе запослених на градилишту	59
18.5.2. Радна места са специфичним и посебним условима рада	59
18.5.3. Организовање прве помоћи на градилишту	59
18.5.4. Мере у случају пожара	60
18.6. Фаза коришћења	60
18.6.1. Анализа пожарних опасности – могући узрочници избијања пожара	61
18.6.2. Мере у случају пожара	65

19. АНГАЖОВАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА– ОБЈАВЉИВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА, КОНСУЛТАЦИЈЕ И УЧЕШЋЕ	65
20. СПИСАК ДОКУМЕНТАЦИЈЕ	66
ПРИЛОГ 1: ПЛАН УБЛАЖАВАЊА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ (ЊЕНЕ АСПЕКТЕ) И ДРУШТВО	69
ПРИЛОГ 2: ПЛАН МОНИТОРИНГА – ПРАЋЕЊА.....	78
ПРИЛОГ 3: ЛИСТА ОБАВЕЗА У ВЕЗИ СА УПРАВЉАЊЕМ ОТПАДОМ.....	89
ПРИЛОГ 4: ОБРАЗАЦ ЕВИДЕНЦИЈЕ КОЛИЧИНА ОТПАДА	95
ПРИЛОГ 5: РЕЛЕВАНТНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА	96
ПРИЛОГ 6: ПЛАН АНГАЖОВАЊА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА.....	102
ПРИЛОГ 7: ИЗВЕШТАЈ СА ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА	109
ПРИЛОГ 8: УСЛОВИ РЕЛЕВАНТНИХ ИНСТИТУЦИЈА	110

СКРАЋЕНИЦЕ

CRCSI/ЦРОСО	Central Register of Compulsory Social Insurance	Централни регистар обавезног социјалног осигурања
EIB/ЕИБ	European Investment Bank	Европска инвестициона банка
ESMP/ПУЗЖСД	Environmental and Social Management Plan	План управљања заштитом животне средине и друштвом
ESMPСР/ПУЗЖСДФИР	Environmental and Social Management Plan Construction Phase	План управљања заштитом животне средине и друштвом за фазу извођења радова
ESMPЕР/ПУЗЖСДФК	Environmental and Social Management Plan Exploitation Phase	План управљања заштитом животне средине и друштвом за фазу коришћења комплекса
EU/ЕУ	European Union	Европска Унија
FP/ЗОП	Fire Protection	Заштита од пожара
HSE/БЗР	Health, Safety and Environment	Здравље, безбедност и животна средина
MoEP / МЗЖС	Ministry of Environmental Protection	Министарство заштите животне средине
MoSAaLSG/МДУЛС	Ministry of Public Administration and Local Self-Government	Министарство државне управе и локалне самоуправе
NES/НСЗ	National Employment Service	Национална служба за запошљавање
PPE/ЛЗС	Personal Protective Equipment	Лична заштитна средства и опрема
RGA/РГЗ	Republic Geodetic Authority	Републички геодетски завод
RCU/РЈР	Register of Classification Units	Регистар јединица разврставања
SBR/СПР	Statistical Business Register	Статистички пословни регистар

1. УВОД

Током претходне четири године (2016 – 2020) анализирани су пројекти који су потребни да се ураде у општини Опово. Један од најважнијих пројеката јесте изградња пијачног комплекса који ће омогућити, не само Оповчанима, Баранђанима, Сефкеринцима и Сакуљанима, већ и Ченђанима, Глогоњцима и свима осталима да лакше пласирају своје производе у општини Опово. Изградња велике, модерне пијаце која ће бити затвореног типа, наткривена, која ће имати делове где ће се продавати „кварљива“ роба као што су сир, месо и слично ће омогућити развој општине Опово, јер ће становници великих градова као што су Панчево, Зрењанин и Београд долазити због модерног и висококвалитетног комплекса и понуде какав ће бити пијачни комплекс. Главни циљ је да се локални повртари, домаћи произвођачи и пољопривредна газдинства задрже у Опову, да не морају да иду у велике градове и да се становници великих градова навикну да редовно посећују пијачни комплекс у Опову.

2. КОНТЕКСТ ПРОЈЕКТА

Република Србија је потписала Финансијски уговор са Европском инвестиционом банком под називом „Партнерство за локални развој” 15. априла 2019. године, којим је дефинисано финансирање пројекта, услови под којима ће се радити и услови зајма, што је потврђено Законом о потврђивању Финансијског уговора, „Партнерство за локални развој” (Службени гласник РС, Међународни уговори, бр 6/2019) у којем је Министарство државне управе и локалне самоуправе (Министарство или МДУЈС) дефинисано као Промотер пројекта.

Министарство ће подржати локалне самоуправе у поправљању постојеће инфраструктуре и побољшању квалитета пружања услуга на локалном нивоу, чиме се побољшава квалитет живота на локалном нивоу заједнице и смањује одлив становништва. То ће се постићи ефикасним коришћењем донаторских, буџетских и кредитних средстава и успостављањем иновативних модела финансирања који ће омогућити брзу поправку јавних зграда, изградњу локалних пијаца и надоградњу јавних простора.

ЕИБ се залаже за:

- Развијање свеобухватног приступа процени утицаја и управљању ризицима промовисањем стратешких процена утицаја на животну средину као средство које се користи за идентификовање најбољих доступних могућности у раној фази планирања и за побољшање организације и структуре планирања процеса;
- Промовисање принципа еколошке и социјалне процене, применом ублажавања хијерархије, са циљем постизања високог нивоа заштите животне средине, човековог здравља, права и благостања;
- Јачање процеса процене утицаја на животну средину и социјалну политику јачањем кохерентности и синергије (у ЕУ) и усклађивање (изван ЕУ) са

- другим законодавством, политикама и применљивим међународним конвенцијама, чиме се осигурава да се кључна еколошка и социјална питања, као што су климатске промене, биодиверзитет, ефикасност ресурса, ризици од катастрофа, миграције, људска права, једнакост полова и сукоби сматрају делом свеобухватних процена и процеса приликом доношења одлука;
- Промовисање свеобухватног приступа управљању еколошким и социјалним утицајима и ризицима захтевањем успостављања система управљања заштитом животне средине и социјалне заштите који укључују планирање, спровођење, праћење, евалуацију и адаптивно управљање, циљ је постизање сталног побољшања учинка.

Општи циљеви ЕИБ стандарда су одговорности у процесу процењивања, управљања и праћења утицаја и ризика на животну средину и друштво посебно:

- Посвећеност политици
  - Подстицање и одобравање организатора на вишем нивоу и придржавање одрживе политике заштите животне средине и друштва, сходно томе, стандарди и системи који су обухваћени интерно и екстерно, се одражавају на организациону политику и процедуре организатора. На основу тога се осигурава адекватно особље и буџет;
- Процена
  - Побољшање процеса планирања преко учинка стратешке процене животне средине, тако да се еколошка и социјална питања узимају у обзир у избору алтернатива за кумулативне ефекте и ефекте великог обима и партиципативни приступ примењен у ангажовању са појединцима погођеним пројектима, заједницама, као и друге релевантне заинтересоване стране;
  - Идентификовање, описивање и процена негативних и позитивних, директних, индиректних и индукованих утицаја на животну средину и друштво, кумулативни и комбиновани утицаји/ефекти повезани са операцијама пројеката, њеним помоћним/повезаним објектима и пројектним подручјем утицаја;
  - Примена хијерархије ублажавања идентификовањем мера које треба предузети како би се избегло, смањило и, ако је потребно, надокнадити/отклонити значајне негативне резидуалне ефекте на погођене раднике заинтересоване стране и животну средину, тако да доприносе избегавању било којих погоршања квалитета људског живота, животне средине и било који нето губитак биодиверзитета и екосистема;
- Менаџмент
  - Захтевање развоја система управљања заштитом животне средине и социјалне заштите, као и динамичан, прилагодљив и континуиран процес, покренут и подржан од организаторовог вишег менаџмента, истовремено подстицајући смислену комуникацију и дијалог између организатора, његове радне снаге, локалних заједница и, према потреби, осталих заинтересованих страна. Систем треба да буде пропорционалан величини и природи пројектне активности;

- Одређивање акција и одговорности, укључујући ресурсе, кључне показатеље учинка, средства, вештине итд. за спровођење мера;
- Мониторинг и евалуација
  - Праћење током времена и на систематичан начин, током изградње, операција и по завршетку рада, коришћењем одређених параметара који су показатељи статуса животне средине и људског благостања како би се утврдило да након примене мера ублажавања и компензације, ниједан штетни утицај не прелази оне који су предвиђени на почетку;
  - Извештавање о учинку и ефикасности заштите животне средине и друштва, систем управљања према унапред утврђеним показатељима и критеријумима учинка.
- Укључивања заинтересованих страна
  - Идентификовање људи и/или заједница на које пројекат такође може утицати, као и других заинтересованих страна;
  - Осигуравање да су такви актери на одговарајући начин ангажовани на заштити животне средине и социјалним питањима која би потенцијално могла да утичу на њих, кроз континуирано учешће у јавним процесима, који укључује обелодањивање информација и смислене консултације;
  - Одржавање континуираног конструктивног односа са заинтересованим странама кроз значајан ангажман током планирања, спровођења, праћења и по завршетку пројекта.

3. ПОЛИТИКА, ПРАВНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ ОКВИР

3.1. Релевантне институције

У Србији, на нивоу републике, најважнија институција у погледу заштите животне средине је Министарство заштите животне средине Републике Србије – МЗЖС (Агенција за заштиту животне средине).

На локалном нивоу институције које су релевантне су општина и јавна предузећа у оквиру којих се доносе, спроводе одлуке и пројекти за заштиту и унапређење животне средине и надгледају се пројекти који могу утицати на животну средину.

3.2. Важећи законодавни оквир Републике Србије

Заштита животне средине у Републици Србији регулише се путем националних законских и подзаконских аката. Када је у питању процес хармонизације у области усклађивања прописа са Европском Унијом (ЕУ), Република Србија је остварила значајне кораке усклађивања домаћих прописа у области Заштите животне средине.

Устав Републике Србије такође утврђује право сваког грађанина на здраву животну средину и правремену и пуну обавештеност о њеном стању (Члан 74. Устава Републике Србије, Сл. гласник РС, бр. 98/06).

Најзначајнији правни акт у области заштите животне средине је системски Закон о заштити животне средине ("Службени гласник РС", бр. 135 од 21. децембра 2004, 36 од 15. маја 2009, 36 од 15. маја 2009 - др. закон, 72 од 3. септембра 2009 - др. закон, 43 од 14. јуна 2011 - УС, 14 од 22. фебруара 2016, 76 од 12. октобра 2018, 95 од 8. децембра 2018 - др. закон).

3.3. Важећи законодавни оквири ЕУ

Директива о процени ефеката одређених јавних и приватних пројеката на животну средину, Директива о животној средини (85/337/ЕС, измењена 97/11/ЕС и 2003/35/ЕС), једна је од ставки законодавства ЕУ о животној средини са највише утицаја на пројекте. Директива захтева систематичан приступ у процени вероватних утицаја пројеката на животну средину у ширем опсегу. Циљ директиве је да се осигурају адекватне мере за избегавање или смањење утицаја из фазе планирања, одабир пројеката са мањим утицајем и одбацивање пројеката за које су надлежне националне власти процениле да су неприхватљиви.

Директива 2003/4/ЕС успоставља право на приступ информацијама о животној средини, захтевајући најширу могућу систематску доступност јавности таквих података. Подаци који су обухваћени Директивом су:

- Стање елемената животне средине;
- Различите супстанце, енергија и бука које могу да утичу на животну средину;
- Политика и различите врсте активности;
- Извештаји о спровођењу закона о животној средини;
- Економске анализе и претпоставке коришћене у оквиру мера и активности;
- Стање здравља и безбедности људи, укључујући загађење хране, услова људског живота, културних локалитета и како на њих утичу елементи животне средине.

Директива 2004/35/ЕС представља одговорности за животну средину у погледу спречавања и отклањања штете у животној средини, намерава да оствари учинак „принцип загађивач плаћа” наметањем одговорности предузећима за спречавање и санацију штета по животну средину.

Директива о водама 2000/60/ЕС је највиши акт везан за воде у ЕУ. Општи циљ ове директиве са аспекта заштите животне средине је постизање „статуса добре воде“. Кључни циљеви у оквиру Директиве су свеобухватна заштита свих вода, добар статус свих вода, интегрално управљање речним сливом, „комбиновани приступ“, правило утврђивање цена, укључивање јавности.

Директива о отпаду 2008/98/ЕС, поставља неколико основних принципа управљања отпадом: она захтева да се отпадом управља без угрожавања здравља људи и штете за животну средину, а посебно без ризика за воду, ваздух, тло, биљке или животиње, без стварања сметњи због буке или мириса, и без негативног утицаја на село или

места од посебног интереса. Директива уводи „принцип загађивач плаћа“ и „проширену одговорност произвођача“. Укључује одредбе о опасном отпаду и отпадним уљима. Директива захтева да државе чланице усвоје планове управљања отпадом и програме превенције отпада.

Директива о квалитету ваздуха 96/62/ЕС представља прву Директиву о квалитету ваздуха, која је после само надограђивана. Директивом су успостављени стандарди за низ загађујућих материја, укључујући озон, честице (PM10) и азот-диоксид (NO2), у периоду до 2004. године. Као део Тематске стратегије загађења ваздуха из 2005. године, Комисија је предложила консолидацију Директиве у јединствену Директиву о квалитету ваздуха, усвојену као Директива 2008/50/ЕС, и постављање циљева за fine честице (PM2,5). Циљеви Директиве су контрола емисија из мобилних извора, побољшање квалитета горива, промоција и интегрисање захтева заштите животне средине у транспортни и енергетски сектор.

Директива 2000/14/ЕС која се односи на емисију буке из околине из опреме која се користи на отвореном (измењена и допуњена Директивом 2005/88/ЕС) има за циљ да поједностави постојеће законодавство које покрива опрему на отвореном. Директива обједињује девет Директива о буци и проширује њихов опсег да покривају 63 врсте машина (категорисане као 57 предмета). Главна карактеристика Директиве је захтев да све врсте опреме буду означене због загарантованог максималног нивоа буке. Поред тога, директива намеће ограничења емисије буке за 22 врсте опреме и хармонизује методе мерења буке. Директива поставља низ могућности за оцењивање усаглашености. Произвођачи могу бирати између самопотврђивања, верификације јединица и система осигурања квалитета. Верификацију јединице и проверу и надзор система самосертификације и потпуног осигурања квалитета треба да врше независна тела које су именовале државе чланице и које су пријављене Комисији.

4. УТИЦАЈ ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ДРУШТВО

Одређени делови пројекта могу да утичу на животну средину и друштво:

- Фаза изградње;
- Фаза коришћења.

Мере заштите животне средине и друштва, и праћења (мере учинковитости по питању животне средине и друштва) биће укључене у План управљања заштитом животне средине и друштвом (ПУЗЖСД) – фаза изградње и коришћења.

Социјални ризик се процењује као умерен, јер ће планирани грађевински радови бити специфични за одређену локацију. Није потребно откупљивање земљишта, а радови који ће се изводити су средњих димензија и као такви могу се лако и предвидљиво ублажити. Ризик везан за прилив радне снаге је минималан, јер су радови на изградњи пијачног комплекса локалног карактера.

5. ОПИС ПРОЈЕКТА ЗАСНОВАН НА ДОСТУПНОЈ ПРОЈЕКТНОЈ ДОКУМЕНТАЦИЈИ

Комплекс пијаце је конципиран делом као отворени, а делом као затворени пословно - тржни центар са шест улаза. Отворени део је простор зелене пијаце са тезгама, комуникацијама и наткривеним тремом, а затворени део су објекти са локалима, пословним простором, администрацијом и санитарним блоком. Комплекс пијаце чине и саобраћајно манипулативна и паркинг површина која је лоцирана са друге стране улице Шумске у односу на пијацу. Отворени део пијаце са тезгама је простор са 18 тезги са манипулативним простором између тезги.

Затворени део су објекти са локалима и пословним простором различите садржине, администрацијом (управа, санитарни инспектор, ветеринар) и санитарним блоком. У делу локала (затворених тезги) одвојени су приступи за продавце и купце.

Функционално и архитектонско решење објеката у комплексу је произашло из традиционалног војвођанског карактера изградње – куће са тремом, карактеристичним забатом и кулом.

У комплексу пијаце планирана је и изградња две чесме са пијаћом водом, хидраната за прање пијачног платоа, каналица за одвод воде ка улици и контејнера за отпад. Предвиђена је и заштитна метална ограда на деловима комплекса, ради обезбеђења простора, затим спољна расвета и видео надзор. Комплекс пијаце чине и саобраћајно манипулативне и паркинг површине, односно постојећа саобраћајница и паркинг простор за 15 возила.

На бази урађеног идејног решења објекта за зелену пијацу у Опову на КП 5674 КО Опово ул. Шумска, блок 29, Опово, изабран је тип конструкције, који је усаглашен са главним архитектонским пројектом и са пројектима инсталација.

Објекат је разуђеног облика. Објекат има само приземље. Објекат ће бити опремљен електроенергетским, водоводним, канализационим, термо-техничким и телекомуникационим инсталацијама сходно важећим прописима за дату врсту објекта и садржаја.

Прорачун сеизмичких утицаја спроведен је модалном анализом и еквивалентним статичким оптерећењем, на бази достављених података о сеизмичкој зони VIII степена MCS скале; II категорије тла. У пројектованој конструкцији усвојен је бетон МВ 30, на бази прорачуна и арматура В500В у гредама и стубовима и армирано-бетонским плочама.

Објекат је спратности II, па је сразмерно прописаним утицајима и садржајима произашао концепт конструкције, због могућности коришћења конструкције која је усвојена због технолошких разлога, једноставније и брже градње објекта.

Кровна конструкција је од дрвене грађе II класе са покривачем црепом преко дашчане оплате.

На основу података из постојећег фонда геофизичких испитивања истражни терен је сврстан у терене са VIII степеном сеизмичког интензитета по MCS скали, за период од 500 година, са коефицијентом сеизмичности од $K_s=0.05$.

У току извођења темељног ископа ће бити ангажован стручни геолошки надзор. Након изградње објекта ће бити вршити осматрање тла и објекта према „Службеном гласнику Србије,, бр.13/98.

6. ОПИС ЛОКАЦИЈЕ

На предметној локацији биће изграђена зелена пијаца – затворени пословно – тржишни центар са 6 улаза. Зелена пијаца има пијачни плато са тезгама. Укупна површина је $136,25 \text{ m}^2$. Пијачни плато је отворен простор који према Шумској улици има ограду и састоји се од тезги са манипулативним простором између тезги.

Пијачни плато окружен је локалима:

- Локал 1 нето површине $8,36 \text{ m}^2$,
- Рибарница нето површине $13,10 \text{ m}^2$,
- Месо и месне прерађевине нето површине $14,44 \text{ m}^2$,
- Благајна нето површине $3,16 \text{ m}^2$,
- Санитарни инспектор / ветеринар нето површине $6,77 \text{ m}^2$,
- Продавница / тезга нето површине $5,02 \text{ m}^2$,
- Продавница / тезга нето површине $5,02 \text{ m}^2$,
- Продавница / тезга нето површине $5,02 \text{ m}^2$,
- Продавница / тезга нето површине $5,02 \text{ m}^2$,
- Женски WC нето површине $5,02 \text{ m}^2$,
- Мушки WC нето површине $4,92 \text{ m}^2$,
- Млеко и млечни производи нето површине $14,44 \text{ m}^2$,
- Живинске намирнице-деликатес нето површине $13,10 \text{ m}^2$,
- Локал 2 нето површине $8,36 \text{ m}^2$.

7. ОСНОВНИ УСЛОВИ ПРОЦЕЊЕНИ ТОКОМ ИСТРАЖИВАЊА

Утицаји на животну средину и друштво ће представљати последицу присуства радне снаге и грађевинске механизације, као и природе грађевинских радова на локацији, који су ограничени на подручје извођења грађевинских радова и околину.

Типови утицаја на животну средину и друштво су ограничени, краткотрајног и локалног су карактера (односно утицаји на животну средину и друштво су директно везани за активности изградње и коришћења).

Њихов обим утицаја на животну средину остаје незнатан (локализовани утицаји).

Важно је напоменути да ће се радови изводити у урбаном окружењу, али и у сегментима животне средине који су већ претрпели значајан утицај људске активности.

Аспекти безбедности и здравља на раду су такође узети у обзир:

- Сви запослени на градилишту морају примењивати предвиђене мере безбедности и здравља на раду (БЗР) и заштите од пожара (ЗОП); поседовати доказе о обучености и здравствене способности, користити лична заштитна средства и опрему (ЛЗС).
- На овом градилишту присутна су радна места код којих постоји опасност од: штетних гасова, прашина, буке, вибрација, као и радна места са повећаним ризиком: рад на висини већој од 3 m, рад у дубини, рад са бојама и хемикалијама, рад са грађевинском механизацијом; радна места бравара, тесара, армирача, зидара, бетонирача; ручни транспорт материјала; радна места електричара градилишта и вариоца.

8. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ ОПОВО

Општина Опово је једна од најмањих општина у Војводини. Налази се у Јужном Банату на свега 30 km од Београда и Панчева, односно 40 km од Зрењанина. На површини од 203 km² живи 11016 становника, у оквиру четири насељена места: Баранда Опово, Сакуле и Сефкерин. Сва насељена места се налазе на левој обали реке Тамиш, која протиче дужином од 29 km уз територију општине. Удаљеност магистралног пута Београд – Зрењанин износи 3 km, колико је удаљен и коридор 10 (аутопут). Преко територије општине Опово пролази државни пут II А-РЕДА А-131 Вршац – Панчево – Зрењанин. Аеродром „Никола Тесла” је удаљен 50 km од општине Опово.

9. СОЦИОЛОШКИ И СОЦИЈАЛНИ ПОКАЗАТЕЉИ ОПШТИНЕ ОПОВО

Табела општине Опово, општи подаци, према подацима из 2017. године

Површина, km ²	Број насеља	Становништво, стање 30.06.2017.		Катастарске општине	Регистроване месне заједнице	Регистроване месне заједнице
		Укупно	на 1 km ²			
203	4	9826	48	4	4	-

Подаци су преузети од Републичког геодетског завода (РГЗ).

Подаци су преузети из Регистра јединица разврставања (РЈР) са стањем 31.12.2017. године.

Табела становништва, према старости и полу за општину Опово, према попису из 2011. године

Пол	Укупно	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 и више	Пунолетни	Просечна старост
М+Ж	10440	53 7	56 2	50 4	58 2	68 3	70 5	68 3	64 9	65 5	72 5	77 9	83 6	75 3	50 2	52 6	43 5	23 9	85	8503	41,6
М	5187	25 3	29 2	24 4	29 5	36 8	36 9	37 2	34 8	34 0	35 9	39 7	45 3	36 0	22 5	23 4	15 5	97	26	4227	40,4
Ж	5253	28 4	27 0	26 0	28 7	31 5	33 6	31 1	30 1	31 5	36 6	38 2	38 3	39 3	27 7	29 2	28 0	14 2	59	4276	42,8

На основу приказаних статистичких података у горњој табели можемо да видимо како у датом тренутку у општини Опово живи 3,573 деце и младих (од 0 до 29 година), односно 34,22 посто, што је незнатно више од једне трећине. Оваква заступљеност младих у укупној популацији је стимулативна за развој и улагање у пројекте који ће задржати делатност трговине, односно производње и коначног пласмана готових пољопривредних производа у самој Општини Опово.

Како је основни циљ овог пројекта усмеравање локалног становништва на задржавање у својој општини кроз пласман произведених домаћих производа, увиђамо да ће дугорочне позитивне последице оваквог једног пројекта и његовог развоја имати значај за задржавање младих у свом родном месту, што непосредно утиче на раст становништва и животног стандарда, те и простор за даљи развој Општине Опово.

Породице ће моћи да раде и зараде, тј. задовоље основне финансијске потребе у својој општини, те ће то бити стимулација за младе да се опредељују за пољопривредну производњу и наставе породичну традицију кроз бављење производњом пољопривредних производа. Наравно, да би се ова врста позитивног утицаја пројекта измерила и на крају остварила, потребно је да локална заједница на челу са општинским властима и одборима за формално и неформално образовање и социјални ангажман деце и младих, као и све друге заинтересоване стране одреде јасне чиниоце и дефинишу политику социјалног и образовног укључивања деце и младих у све процесе пољопривредне производње, као и план за спровођење те политике, који ће предвидети радионице и друге едукативне форме за децу и младу на теме: одабир различитих пољопривредних култура и производа, њихов узгој и начини производње, те сам пласман и делатност продаје и друго. Наравно, у оваквом документу се мора предвидети потреба за образованим кадровима у пољопривреди и поставити циљ за образовање младих у наредних 10-20 година.

Табела становништва, према националној припадности за општину Опово, према попису из 2011. године

Укупно	Срби	Албанци	Бошњаци	Бугари	Буњевци	Власи	Горанци	Југословен	Мађари	Македонц	Муслиман	Немци	Роми	Румуни	Руси	Русини	Словаци	Словенци	Украјинци	Хрвати	Црногорци	Остали	Нису се	Регионалн	Непознато
10440	8994	8	1	5	/	/	1	29	54	62	5	18	312	198	9	/	31	1	10	167	12	21	152	203	147

Табела становништва, према вероисповести за општину Опово, према попису из 2011. године

Укупно	Хришћанска					Исламска	Јудаистичка	Источњачке вероисповести	Остале вероисповести	Агностици	Нису верници (атеисти)	Нису се изјаснили	Непознато
	Свега	Православна	Католичка	Протестантска	Остале хришћанске								
10440	9999	9449	428	94	1	11	/	5	1	6	68	180	170

Табела становништва, према матерњем језику за општину Опово, према попису из 2011. године

Укупно	Српски	Албански	Босански	Бугарски	Буњевачки	Влашки	Мађарски	Македонски	Немачки	Ромски	Румунски	Руски	Русински	Словачки	Словеначки	Хрватски	Црногорски	Остали језици	Нису се изјаснили	Непознато
10440	9725	7	/	2	/	/	22	17	3	210	194	6	/	18	1	17	1	51	29	137

Табела становништва, старо 15 и више година, према школској спреми и полу за општину Опово, према попису из 2011. године

Пол	Укупно	Без школске спреме	Непотпуно основно образовање	Основно образовање	Средње образовање	Више образовање	Високо образовање	Непознато
М+Ж	8837	255	1449	2465	4085	287	276	20
М	4398	60	532	1238	2297	133	130	8
Ж	4439	195	917	1227	1788	154	146	12

Табела становништва, старо 15 и више година, према законском брачном статусу и полу за општину Опово, према попису из 2011. године

Укупно	Мушко						Женско					
	Свега	Неожењен	Ожењен	Удовац	Разведен	Непознато	Свега	Неудата	Удата	Удовица	Разведена	Непознато
8837	4398	1530	2432	230	202	4	4439	992	2425	854	164	4

Табела становништва, према економској активности за општину Опово, према попису из 2011. године

Укупно	Активно становништво					Неактивно становништво						
	Свега	Запослени	Незапослени			Свега	Деца млађа од 15 година	Пензионери	Лица са приходима од имовине	Ученици/студенти	Лица која обављају само кућне послове у свом домаћинству (домаћице)	Остало
			Свега	Некада радили	Траже први посао							
10440	4132	3439	693	425	268	6308	1603	1837	81	580	1509	698

Табела становништва, домаћинства према броју чланова за општину Опово, према попису из 2011. године

Укупно	Са 1 чланом	2	3	4	5	Са 6 и више чланова	Просечан број чланова
3353	683	810	597	553	337	373	3,10

Табела становништва, породице према типу и броју чланова за општину Опово, према попису из 2011. године

	Укупно	Тип породице					
		Брачни пар без деце	Ванбрачни пар без деце	Брачни пар са децом	Ванбрачни пар са децом	Мајка са децом	Отац са децом
Број породица	3108	903	95	1457	163	364	126
Број чланова	9155	1806	190	5376	656	832	295

Табела становништва, витални догађаји за општину Опово, према подацима из 2017. године

Живорођени		Умрли		Природни прираштај		Умрла одојчад		Просечна старост мајке при рођењу првог детета	Стопа укупног фертилитета	Бракови	
Број	На 1000 становника	Број	На 1000 становника	Број	На 1000 становника	Број	На 1000 живорођених			Закључени	Разведени
89	9,1	156	15,9	-67	-6,8	/	/	26,72	1,6	30	22

Табела становништва, умрли према узорку смрти за општину Опово, према подацима из 2017. године

Укупно	Узрок смрти																
	Заразне и паразитарне болести	Тумори	Болести крви, крвотворних органа и одређени поремећаји имунитета	Болести жлезда са унутрашњим лучењем, исхране и метаболизма	Душевни поремећаји и поремећаји понашања	Болести нервног система и чула	Болести система крвотока	Болести система за дисање	Болести система за варење	Болести коже и поткожног ткива	Болести мишићно-коштаног система и везивног ткива	Болести мокраћно-полног система	Трудноћа, рађање и бабиње	Одређена стања настала у перинаталном периоду	Урођене малформације, деформације и хромозомске ненормалности	Симптоми, знаци и патолошки клинички и лабораторијски налази	Повреде, тровања и остале последице спољашњих узрока
156	2	37	/	4	3	5	61	9	/	/	/	4	/	/	/	25	6

Табела становништва, процењен број становника за општину Опово, према подацима из 2017. године

1991	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
11775	10449	10326	10247	10159	10037	9925	9826

Табела становништва, основни контингенти и индикатори становништва за општину Опово, према подацима из 2017. године

Укупно становништво		Основни контингенти становништва										Очекивано трајање живота живорођене деце 2015-2017	
		(15-64)		(18 и више)		(0-6)		(7-14)		Жене (15-49)			
Просечна старост	Индекс старења	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Број	%	Мушко	Женско
42,54	128,7	6373	64,86	7975	81,16	669	6,81	885	9,01	1972	20,07	69,98	75,67

Табела становништва, регистрована запосленост за општину Опово, према подацима из 2017. године

Укупно	Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације)	Приватни предузетници (лица која самостално обављају делатност) и запослени код њих	Регистровани индивидуални пољопривредници
1237	739	273	225

Извор: Истраживање о регистрованој запослености засновано на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) и Статистичког пословног регистра (СПР).

Годишњи просек је израчунат као аритметичка средина броја запослених за свих 12 месеци.

Према статистичким подацима у табели изнад који се односе на регистроване пољопривреднике, као и према табели која истиче просечан број чланова једне породице који износи 3.1, можемо да изведемо рачуницу како 675 људи у Општини Опово непосредно ради и живи од пољопривреде. Тај број се повећава кроз радно ангажоване на повременим сезонским пословима у домаћинствима која се баве пољопривредом. Такође, ако узмемо у обзир тамну бројку, тј. нерегистрована пољопривредна домаћинства, односно породице где су носиоци радних и финансијских активности запослени у другим секторима, али и даље одржавају минимум пољопривредне активности, као и праксу становништва, пре свега школараца и студената да пријављују пребивалишта у градовима, а да и даље живе о трошку родитеља, што није занемарљив број, можемо рећи да из аспекта

финансијске користи кроз продају пољопривредних производа у Општини Опово издржава се око 10 посто становништва. Са друге стране, ако узмемо у обзир да производи који се продају на пијацама представљају основни извор здраве хране за становништво, видимо како се утицај и значај популације која производи домаће пољопривредне производе шири и простире на остатак становништво у Општини Опово.

Табела становништва, регистрована запосленост по секторима делатности за општину Опово, према подацима из 2017. године

Укупно	Пољопривреда, шумарство и рибарство	Рударство	Прерађивачка индустрија	Снабдевање електричном енергијом,	Снабдевање водом и управљање отпадним водама	Грађевинарство	Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	Саобраћај и складиштење	Услуге смештаја и исхране	Информисање и комуникације	Финансијске делатности и делатност осигурања	Пословање некретнинама	Стручне, научне, иновационе и техничке делатности	Административне и помоћне услужне делатности	Државна управа и обавезно Социјално осигурање	Образовање	Здравствена и социјална заштита	Уметност, забава и рекреација	Остале услужне делатности
1012	102	/	163	/	40	43	191	35	38	12	12	-	29	10	76	109	120	6	25

Извор: Истраживање о регистрованој запослености засновано на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) и Статистичког пословног регистра (СПР).

Годишњи просек је израчунат као аритметичка средина броја запослених за свих 12 месеци.

Табела становништва, структура регистроване запослености за општину Опово, према подацима из 2017. године

Укупно	Запослени у правним лицима (привредна друштва, предузећа, установе, задруге и друге организације) и предузетници, лица која самостално обављају делатност и запослени код њих																			Регистровани индивидуални пољопривредници	
	Свега	Пољопривреда, шумарство и Рударство	Прерађивачка индустрија	Снабдевање електричном енергијом,	Снабдевање водом и управљање отпадним водама	Грађевинарство	Трговина на велико и мало и поправка моторних возила	Саобраћај и складиштење	Услуге смештаја и исхране	Информисање и комуникације	Финансијске делатности и делатност осигурања	Пословање некретнинама	Стручне, научне, иновационе и Административне и помоћне	Државна управа и обавезно Социјално осигурање	Образовање	Здравствена и социјална заштита	Уметност, забава и рекреација	Остале услужне делатности			
100,0	81,8	8,2	-	13,2	-	3,2	3,5	15,4	2,8	3,1	1,0	1,0	-	2,3	0,8	6,1	8,8	9,7	0,5	2,0	18,2

Извор: Истраживање о регистрованој запослености засновано на комбиновању података Централног регистра обавезног социјалног осигурања (ЦРОСО) и Статистичког пословног регистра (СПР).

Годишњи просек је израчунат као аритметичка средина броја запослених за свих 12 месеци.

Табела становништва, незапослена лица за општину Опово, према подацима из 2017. године

Укупно	Први пут траже запослење		Без квалификација		Жене		На 1000 становника
	Свега	%	Свега	%	Свега	%	
810	257	31,7	442	54,6	375	46,3	82

Извор података: Национална служба за запошљавање (НСЗ).

Полуквалификовани (приучени) и неквалификовани с нижом стручном спремом.

Табела становништва, просечне зараде без пореза и доприноса у РСД, по запосленом за општину Опово, према подацима из 2017. године

2013	2014	2015	2016	2017
35767	35984	34147	35077	36621

Дефиниција зараде утврђена је на основу Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 61/05).

Табела становништва, расходи корисника буџетских средстава, према подацима из 2016. године

Укупно, хиљада РСД	Расходи				
	Образовање	Здравствена и социјална заштита	Државна управа и обавезно социјално осигурање	Уметност, забава и рекреација	Друге делатности
565067	135445	160779	261297	7546	/

10. СОЦИОЛОШКИ ЗНАЧАЈ КОМПЛЕКСА ЗЕЛЕНЕ ПИЈАЦЕ

Сама успешност пословања пијачног комплекса, зависи од тога колико је остварен концепт савремене функционално – организационе концепције простора. Захваљујући традиционалном војвођанском изгледу и садржају комплекс зелене пијаце ће имати улогу простора где је могуће дружење и социјализација.

Комплекс зелене пијаце, захваљујући свом пословно – тржном центру има мултифункционалност да буде место културних, економских, друштвених и других активности, важних за заједницу у којој се налази.

Три најбитније категорије о којима се мора водити рачуна при пројектовању пијачног комплекса су:

- Социјални аспект;
- Квалитет архитектонско – урбанистичког решења;
- Економска добит за продавнице у оквиру комплекса.

Социјални аспект узима у обзир жеље потрошача, тенденције у потрошњи, њихову безбедност и сигурност. Жеље потрошача су промењиве зависно од доба године, доба дана, полне, старосне и друге структуре становништва.

У објекту се мора створити пријатан амбијент који ће потрошаче – посетиоце довести опет. Веома је битно да зелена пијаца доноси економску добит граду и закупцима локала. Зато понуду треба прилагодити жељама потрошача, односно прилагодити структуру робе и услуга навикама потрошача, добу дана или године, јер од тога зависи исплативост инвестиције.

Приступачност је веома битна јер је у последњих неколико деценија дошло до раста броја старих и немоћних особа. Поред тога потребе и захтеви различитих чланова становништва (деца, труднице, одрасли, старије особе и особе са инвалидитетом) варирају.

Овакав модел пијаце треба да омогући самоодрживост комплекса и да донесе већу економску добит општини, трговцима, а заједници већу свест о важности социјализације и очувању вредносних карактеристика традиционалне пијаце.

Принцип комбиновања намена у архитектури или урбанизму у савременом друштву је од изузетног значаја. Визуелни идентитет објекта значајан је чинилац стварања везе архитектуре са савременим човеком, док савременом друштву јако битан аспект чини енергетска ефикасност, као и погодност за различито организовање простора.

Овим се решава дугогодишњи проблем заштите од временских услова и омогућавају се нови садржаји за социјализацију и релаксирање.

11. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ЊЕНИХ АСПЕКТА) И ДРУШТВОМ: ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ЗАДАТАК

Предмет рада је простор који ће обухватати комплекс изградње и коришћења зелене пијаце, потенцијални и сви проблеми који могу настати и утицати на загађење и заштиту животне средине и друштва.

Циљ плана управљања заштитом животне средине и друштвом је да се идентификују и опишу постојећи и потенцијални проблеми везани за животну средину и друштво у оквиру фазе радова и коришћења.

Задатак је да се дају смернице за решавање проблема по принципима одрживог развоја и даљег коришћења простора.

У ПУЗЖСД-у, неопходно је стално водити рачуна о томе да запослени и становници у фази радова имају свест и знање о ризицима по животну средину и друштво, који се могу јавити приликом извођења радова, а после тога запослени и посетиоци у фази коришћења имају свест и знање о ризицима по животну средину и повезаним мерама превенције, у мери у којој ПУЗЖСД то налаже. У фази коришћења друштво мора осетити бенефите које им пијачни комплекс пружа (заклон од ветра, кише, снега – временских неприлика, могућност да им роба дуже времена остане свежа, итд).

Током примене ПУЗЖСД-а, потребно је сачинити, имплементирати и ажурирати све неопходне додатне процедуре за управљање заштитом животне средине и друштвом, и пратећу документацију потенцијално потребну за све релевантне активности.

12. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ЊЕНИХ АСПЕКТА) И ДРУШТВОМ ЗА ФАЗУ ИЗВОЂЕЊА РАДОВА

Ово поглавље представља План управљања заштитом животне средине и друштвом за фазу извођења радова (ПУЗЖСДФИР). ПУЗЖСДФИР обезбеђује оквир за управљање заштитом животне средине и друштвом, дефинисање оквира за усаглашеност са нормама, обавеза и одговорности, као и препоруке за смањивање потенцијалних утицаја на животну средину и друштво, до којих може доћи као резултат предложених активности пројекта.

Социјални аспекти – позитивни – извођење радова ће становништву, показати да ће се ускоро отворити нова радна места, да ће се број незапослених захваљујући изградњи комплекса смањити.

Негативни – због изградње комплекса излагачима ће привремено бити онемогућено да излажу своје производе, што ће за последицу код њих произвести незадовољство.

12.1. Управљање подземним водама и отпадним водама

У току имплементације пројекта може доћи до контаминације воде услед отицања ефлуената са градилишта, као и санитарних отпадних вода из објеката за смештај радника на градилишту. Потенцијална загађења у току експлоатације објекта су углавном ограничена на акциденте и малог су утицаја¹.

У том случају примениће се процедуре за активности које треба предузети у инцидентним ситуацијама дефинисане у Закону о водама.

До изливања горива и мазива на градилишту може доћи у току пресипања из канистера у машине. У току редовних радних операција, овај део градилишта треба да буде опремљен гравитационим сепаратором масти и уља одговарајућег капацитета.

Уколико ипак дође до изливања, како би ублажио проблем, извођач радова треба да употреби апсорбујуће материјале као што су апсорбујуће простирке/тканине или песак, у циљу уклањања контаминираног земљишта и његовог каснијег одлагања на одобрену локацију у складу са Законом о водама.

У оквиру поглавља 15: План управљања отпадним водама је детаљније објашњено како се управља отпадним водама и како се поступа у одређеним ситуацијама.

12.2. Управљање земљиштем

У току припреме терена за изградњу комплекса, као и код изградње комплекса, увек долази до промена изгледа земљишта на локацијама, које су под утицајем изградње.

Приликом радова може доћи до загађења земљишта, а као последица тога, може доћи и до загађења подземних вода. Да би се такви утицаји избегли, неопходно је применити одређене мере заштите које ће могућност загађења свести на минимум.

Ситуације које доводе до загађивања земљишта приликом грађевинских радова су ситуације које се дешавају када се врши сипање горива и уља у грађевинске машине, тако да је тада потребно посебно обратити пажњу да не дође до просипања и изливања уља и горива на земљиште.

---

¹ Видети поглавље 18: План реаговања у ванредним ситуацијама - 18.1. Предмет и подручје примене Видети поглавља 18.2; Одговорности и овлашћења; 18.3. Идентификација потенцијалних ванредних ситуација; 18.5. Фаза изградње.

Приликом извођења грађевинских радова долази до стварање грађевинског отпада, који, уколико се њиме неадекватно управља, може довести до негативних утицаја на квалитет земљишта.

Одговарајућим управљањем грађевинском механизацијом може се смањити могућност загађења. Потребно је колико је то год могуће смањити и избегавати одржавање машина, складиштење и сипање уља и горива на локацији изградње комплекса. Применом мера за збрињавање отпада може се доста утицати на смањење могућности загађења, као последица лоше одложеног отпада².

У оквиру поглавља 15: План реаговања у ванредним ситуацијама - 18.1. Предмет и подручје примене; 18.2.; Одговорности и овлашћења; 18.3. Идентификација потенцијалних ванредних ситуација; 18.5. Фаза изградње, је детаљније објашњено како се поступа у одређеним ванредним ситуацијама.

12.3. Управљање ваздухом

На градилиштима једна од карактеристика јесте да због повећаног коришћења механизације долази до привременог и незнатног пада квалитета ваздуха, који настаје као последица издувних гасова на локацији, повећане концентрације прашине приликом различитих врста радова.

Прашина и издувни гасови који настају могу се дуже или краће задржати на локацији. Задржавање је условљено и временским условима. Услед појаве јаког ветра концентрација насталог загађења може се смањити као резултат дувања ветра. Киша може довести до тога да се прашина задржи у приземном слоју или на земљи.

Сама прашина може се задржати и на околним зградама, усевима, вегетацији и објектима што може довести до негодовања становништва који могу бити погођени том ситуацијом.

Начини на које се може донекле и од самог почетка утицати да прашина што мање утиче јесте редовно прскање водом локације у мери која ће бити довољна да не дозволи насталој прашини да утиче на усеве, зграде, вегетацију, објекте и становништво.

12.4. Управљање флором и фауном

Карактеристично је да сваки пројекат, који са собом носи промену терена, изградњу и промену намене има за последицу утицај на флору и фауну. Зависно од саме величине пројекта утицај може бити низак, средњи и велики.

---

² Видети поглавља 14: План управљања отпадом; 14.2. Идентификација отпада (врста, састав и количине отпада произведеног на локацији)

У овом случају утицај је низак, јер је само место изградње урбанизовано и антропогенизовано. Последице које се тичу флоре и фауне су таквог карактера да на њих могу да утичу бука, прашина, повећан број људи, што за последицу има узнемиравање постојеће фауне, губитак појединачне флоре и фауне, ремећење вегетацијског слоја и гажење животиња.

Начини на који се негативни утицаји могу ублажити су: контрола и праћење уклањања вегетације (поступно уклањање вегетације), одржавање и унапређење вегетације која неће бити уклоњена и сађење нове вегетације, кроз план пејзажног уређења предметне просторне целине, на основу којег се може позитивно утицати на естетско – пејзажни изглед комплекса, едукације о заштити животне средине за раднике - током фазе извођења радова пројекта, организовање и смањење саобраћаја возила и машинерије, мере за смањење буке.

12.5. Управљање отпадом

Приликом изградње и радова који су саставни део изградње настаје отпад, којим уколико се не управља на одговарајући начин, може доћи до загађења животне средине на локацији, а и шире.

Неопходно је направити одговарајући план и програм и применити га, како би се могућност загађења преко отпада свела на минимум.

Као последица грађевинских радова и изградње пијачног комплекса долази до акумулирања грађевинског отпада (шута), вишка земље, амбалажног отпада, контаминираних амбалажа итд.

У таквим ситуацијама када долази до појаве различитих врста отпада, потребно је предузети мере које подразумевају одговарајући број контејнера, како би се могло вршити разврставање отпада, редовна контрола, пражњење и складиштење отпада на одговарајући начин.

У горе наведеном броју насталих отпада потребно је имати 7 контејнера, али уколико има потребе за више контејнера, треба их обезбедити због тога што је једино одговарајуће управљање отпадом ако се примене сви принципи и стандарди из области отпада.

Код амбалажног отпада потребно је за сваку врсту амбалаже обезбедити контејнер. Основна подела је на пластику, картон/папир, стакло, дрво и метал-алуминијум.

Разврставање отпада је потребно, јер ће се на тај начин овлашћеним оператерима задуженим за управљање и збрињавање отпада олакшати посао и могућност да дође до мешања отпада ће се свести на минимум.

У оквиру поглавља 14: План управљања отпадом је детаљније објашњено како се управља отпадом и како се поступа у одређеним ситуацијама.

12.6. Управљање буком и вибрацијама

Бука и вибрације представљају саставни део приликом изградње. Настају као последица транспорта грађевинског материјала, камионског саобраћаја, ископавања, рада тешке механизације, итд.

Због нелагодности које могу изазвати потребно је обратити пажњу и применити мере за ублажавања негативних ефеката буке и вибрација.

Зато ће се са посебном пажњом односити према емисијама буке, уз стриктно поштовање мера за смањивање нивоа буке и прописа који уређују ову област.

12.7. Управљање безбедношћу и здрављем на раду - БЗР

Безбедност и здравље људи приликом извођења грађевинских радова су области којима се поклања посебна пажња, јер могу довести до врло непријатних ситуација по запослене, уколико нису примењене и испоштоване мере из области БЗР-а.

Поред запослених, уколико градилиште није добро обележено и ограђено, постоји могућност угрожавања цивила и зато је потребно грађевински комплекс обезбедити на адекватан начин. Чврста ограда висине 2 m.

Грађевински радници могу бити изложени негативним утицајима услед обављања послова на радним местима са повећаним ризиком, што укључује висок ниво буке, прашину, рад на високим и ниским температурама, рад на висини као и небезбедан саобраћај грађевинске механизације и др.

Извођач радова ће информисати своје раднике о мерама безбедности и здравља на раду и захтевати од њих да користе личну заштитну опрему, коју је извођач обезбедио. Извођач радова је такође дужан да се постара да су оператори тешке и опасне грађевинске механизације адекватно обучени, да имају дозволе за управљање овом опремом, као и да су осигурани. Извођач радова је дужан да обезбеди адекватну опрему приликом рада на високим и ниским температурама, која ће омогућити радницима комфоран осећај и пружити заштиту, простор где могу да уђу и да се одморе – да се угреју или расхладе, чешће паузе, довољну количину воде за пиће, већи број радника. Извођач радова је такође дужан да обезбеди услове за пружање прве помоћи, брзу интервенцију од стране лица која су обучена за пружање прве помоћи, као и хитан медицински транспорт до најближе болнице, или станице хитне помоћи.

Документација која се мора поседовати на градилишту је:

1. Инвестиционо-техничка
2. Елаборат о уређењу градилишта
3. Списак обучених радника за безбедан рад
4. Изјава потписана од стране свих радника који учествују у извођењу радова, што потврђује да су радници упознати са садржајима ЕУГ и мерама БЗР
5. Копија уговора о раду и пријаве на обавезно осигурање (МА и МЗ-А обрасци) за запослене на градилишту; обрасци бр. 6; лист личног задужења ЛЗС
6. Лекарска уверења за раднике на радни местима са повећеним ризиком
7. Решење о именовању лица за БЗР, доказ о стручном испиту, лиценца
8. Записник о примопредаји скеле на употребу
9. Контролни лист скеле
10. Стручни налаз о примењеним мерама за БЗР на опреми за рад
11. Стручни налаз о исправности привремене градилишне електричне инсталације
12. Обука запослених на опреми за рад
13. Књига инспекције

Код извођења грађевинских радова, односно обављања појединих радних операција, поред мера БЗР, као посебна мера БЗР обезбеђује се обављање радних операција под надзором стручног, одговорног радника на градилишту (шеф градилишта, пословођа, бригадир).

За градилиште у насељеном месту поред утврђених мера БЗР примењују се и посебне мере заштите и пре почетка извођења земљаних радова, све до завршетка свих радова на градилишту, круг градилишта обезбеђује од упада средстава саобраћаја, грађана, односно свих корисника јавних површина, постављања сигнализације, физичких препрека, промене режима саобраћаја, преусмеравања прелаза и пролаза за пешаке.

Код градилишта која се не могу у потпуности оградити поставља се, ради спречавања приступа беспослених лица (лица која су на раду грађани корисници јавних средстава) и средстава саобраћаја, ограда на местима могућих прилаза уз њихово запречавање и постављање знакова обавештења и упозорења, потреба увођења сталног чуварског надзора.

Подручја веза су подручја са активном саобраћајницом, која се одвијају у складу са прописима о безбедности саобраћаја, уз постављање одговарајућих вертикалних и хоризонталних саобраћајних сигнализација.

У случају када се не може избећи кретање делова грађевинске механизације изван градилишта, постављају се заштитне конструкције за заштиту од падајућих делова.

Кад се градилиште налази у активној саобраћајници (пешачки пролаз, пут под саобраћајем) у време прекида радова (ноћу, викендом и дужим прекидима рада), поставља се око радова: чврста ограда, заштитна надстрешница, прихватна скела,

светлосна сигнализација и физичке запрете за спречавање прилаза грађана и средстава саобраћаја.

Мере заштите од пожара (ЗОП):

- забрањено је складиштење запаљивих материјала у објекту већих од дневних количина;
- забрањен је рад са запаљивим материјалима пре него што се заврше сви радови код којих се појављују искре и пламен;
- у свим просторијама у којима се ради са запаљивим и експлозивним материјалима, код брушења и лепљења под истим просторијама код којих постоји могућност појаве пожара и експлозија, поставља на прилазима таблица забрањеног пушења, пламена и искрења, постављају се минимално два ручна ватрогасна апарата S6, S9, и обезбеђује се ефикасна вентилација.

12.8. Управљање безбедношћу становништва и утицај радова на становништво (друштво)

Различити инфраструктурни пројекти и њихова изградња и/или санирање у одређеним ситуацијама и под одређеним околностима могу имати утицај на становништво, које живи и/или ради у близини градилишта.

Приликом изградње објеката, као што су пијачни комплекси, мора се водити рачуна да је градилиште добро ограђено и обезбеђено, како се не би десило да због лоше ограђености и несмотрености неко од становништва буде повређен.

У зависности од климатских услова, стварање прашине и буке може потенцијално да смета становништву у близини градилишта. Начини да се негативан утицај ублажи су: смањење емисија (обезбеђивање редовног одржавања возила и машинерије), организовање и смањење саобраћаја возила и машинерије, прскање водом, друго.

Због изградње пијачног комплекса, потребно је пронаћи алтернативно решење, где би излагачи могли да пласирају своје производе и робу.

Табеларни преглед Плана управљања заштитом животне средине (њеним аспектима) и друштвом у фази радова

Аспект	Идентификовани утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ³
Управљање подземним водама и отпадним водама	Цурење контаминаната. Генерисање отпадних вода. Као последица тога, може доћи до контаминације подземних водотокова, што доводи до погоршања квалитета подземних вода. Током имплементације пројекта, може се десити погоршање квалитета подземних вода. Ове утицаје може да изазове производња отпада и отпадних вода, као и цурење горива, уља и других опасних течности.	Дефинисање локација за чување, манипулацију и одлагање опасних материјала, укључујући горива, уља, масти и раствараче. Обезбеђивање портабл опреме и материјала за управљање цурењем опасних материја, контролу, и чишћење на градилишту.

³ У оквиру Плана ублажавања негативних утицаја је дат детаљнији опис мера за ублажавање.

Аспект	Идентификовани утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ³
Управљање земљиштем	Потенцијална контаминација земљишта. У току извођења грађевинских радова, приликом употребе грађевинске механизације, постоји могућност загађења земљишта услед случајног изливања мазива и горива из грађевинских машина. Поред тога, на подручју извођења грађевинских радова долази до акумулације грађевинског отпада, који – уколико се не одложи на адекватан начин, може да изазове негативне последице по земљиште. Модификација карактеристика земљишта, поравнања током земљаних радова, изолације и сабијања земљишта могу довести до промена у режиму попуњавања, ерозије па чак и хидро-геоморфолошких проблема (поплава). Овај утицај има синергију са утицајима на водене ресурсе.	Адекватно управљање грађевинском механизацијом, избегавање складиштења уља и мазива на локацији, избегавање одржавања грађевинске механизације на локацији. Адекватно привремено складиштење генерисаног отпада. Минимизирање површине земље која ће бити ремећена и вегетације која ће бити уклоњена. Минимизирање промена постојеће топографије, ревегетација изложених области помоћу брзорастућих трава (по могућству медоносне биљке).

Аспект	Идентификовани утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ³
Управљање ваздухом	Привремено загађење ваздуха – погоршање квалитета ваздуха. На локалном нивоу може да дође до умереног и привременог пада квалитета ваздуха као резултат појаве прашине настале услед саобраћања грађевинске механизације и повишених нивоа азот оксида (NOx) и сумпор оксида (SOx), због издувних гасова грађевинске механизације. Прашина се може задржати на вегетацији, усевима, објектима и зградама. Поред погоршања квалитета ваздуха, генерисање честица и прашине може потенцијално да изазове здравствене проблеме и сметње код радника на градилишту. У зависности од удаљености и климатских услова, може такође да изазове исте проблеме код становништва у околини. Поред тога, генерисање прашине може да изазове здравствене проблеме, посебно код рањивих група, као што су деца и стари.	Прскање водом је основни метод контроле прашине. Обезбеђивање редовног одржавања возила и машинерије, организовање и смањење саобраћаја возила и машинерије.

Аспект	Идентификовани утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ³
Управљање флором и фауном	Узнемиравање фауне, губитак појединачне флоре и фауне, ремећење вегетацијског слоја и гажење животиња. Иако је област пројекта урбанизована и антропогенизована, било какво ремећење вегетације и флоре, умањује слој вегетације у природном станишту, што доводи до мањег процента заклона, станишта, редуковане исхране и репродукције животињских врста. Иако је малог интензитета, губитак флоре и станишта може да натера неке врсте да се преселе у оближње области, што повећава лов и конкуренцију за храну, а утиче и на друге природне ресурсе. Саобраћање машина и опреме, изазивају значајну буку, терајући фауну у оближње области и мењајући понашање појединих елемената фауне. Поред тога, фрагментирано и антропоизовано станиште не дозвољава врстама да побегну на одговарајући начин, и због тога доводи до потенцијалне смрти или повреде фауне возилима.	Контрола и праћење уклањања вегетације (поступно уклањање вегетације). Едукације о заштити животне средине за раднике - током фазе извођења радова пројекта. Организовање и смањење саобраћаја возила и машинерије. Мере за смањење буке.

Аспект	Идентификовани утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ³
Управљање отпадом	Привремено стварање отпада. У току радова на изградњи пијачних комплекса, долази до акумулирања грађевинског отпада (шута), вишка земље, амбалажног отпада, контаминирани амбалаже итд.	Примена мера разврставања и адекватног привременог складиштења отпада, до предаје отпада овлашћеним оператерима на даље управљање/збрињавање.
Управљање буком и вибрацијама	Привремена непријатна бука и вибрације. Као последица изградње и радова на комплексу, доћи ће до буке и вибрација, услед транспорта грађевинског материјала, камионског саобраћаја, ископавања, рада тешке механизације, имаће краткорочни ефекат.	Изградња комплекса ће се одвијати у насељеном месту, због тога ће се извођач радова са посебном пажњом односити према емисијама буке, уз стриктно поштовање мера за смањивање нивоа буке и прописа који уређују ову област. Организовање и смањење саобраћаја возила и грађевинских машина.
Управљање безбедношћу и здрављем на раду	Ризик по људе и/или животиње због неограђеног или необележеног градилишта, висока или ниска температура. Грађевински радници могу бити изложени негативним утицајима услед обављања послова на радним местима са повећаним ризиком, што укључује висок ниво буке, прашину, рад на високим и ниским температурама, рад на висини, као и небезбедан саобраћај грађевинске механизације и др.	Извођач радова ће информисати своје раднике о мерама безбедности и здравља на раду и захтевати од њих да користе личну заштитну опрему, коју је извођач обезбедио. Извођач радова је такође дужан да се постара да су оператори кранова дизалица и механизације обучени, да имају дозволе за управљање овом опремом, као и да су осигурани. Извођач је у обавези да имплементира препоруке Агенције за БЗР у односу на рад на високим и ниским температурама.

Аспект	Идентификовани утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ³
		Извођач радова је такође дужан да обезбеди услове за пружање прве помоћи, брзу интервенцију од стране лица која су обучена за пружање прве помоћи, као и хитан медицински транспорт до најближе болнице, или станице хитне помоћи.
Управљање безбедношћу становништва и утицај радова на становништво (друштво)	Генерисање честица и прашине. Секундарно: производња NOx, CO2, CO, SO2. У зависности од климатских услова, стварање прашине и буке може потенцијално да смета становништву у области у близини пројекта. У мањој мери, NOx, CO2, CO, SO2 су загађивачи који потенцијално могу да сметају становништву. Немогућност пласирања производа и услуга од стране излагача.	Имплементација мера за смањење емисија (обезбеђивање редовног одржавања возила и машинерије), организовање и смањење саобраћаја возила и машинерије, прскање водом, друго. Стриктно поштовање мера за смањивање нивоа буке и прописа који уређују ову област. Пронаћи место где би излагачи могли да пласирају робу и производе, док траје изградња пијачног комплекса.

На основу документације и намене комплекса сматра се да су утицаји на животну средину и друштво незнатног карактера, односно да се сви могу рангирати тако да су њихови значаји мали.

13. ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗАШТИТОМ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ (ЊЕНИХ АСПЕКТА) И ДРУШТВОМ ЗА ФАЗУ КОРИШЋЕЊА

Ово поглавље представља План управљања заштитом животне средине и друштвом за фазу коришћења комплекса (ПУЗЖСДФК). ПУЗЖСДФК пружа оквир за управљање заштитом животне средине и друштвом постављајући захтеве за усаглашеност, одговорности и циљеве у погледу учинковитости и садржи практичне препоруке за смањење потенцијално штетних утицаја на животну средину и друштво који могу да проистекну из предложених пројектних активности. Овај ПУЗЖСДФК такође пружа увид у процедуре и процесе који ће бити примењени на пројектне активности ради провере и праћења усклађености и ефикасности мера за ублажавање утицаја. Додатно, овај ПУЗЖСДФК користи се у сврху обезбеђивања усклађености са важећим правним оквиром и стандардима у погледу животне средине и безбедности и здравља на раду.

Социјални аспекти - позитивни - нова радна места, социјални живот и интеракција у бољим и квалитетнијим условима, већи избор здраве хране - здравље психофизичко становништва, због сталног присуства инспекције и ветеринара већа сигурност у исправност и квалитет производа - веће поверење код становништва што утиче на бољи суживот.

13.1. Управљање водом и отпадним водама

Као последица коришћења воде, долази до њеног трошења, а пошто спада у природне ресурсе, долази до трошења природног ресурса, који је драгоцен. Коришћењем воде се стварају отпадне воде.

Отпадне воде настају током оперативне фазе пијаче, троши се вода за тоалете, ресторана, чишћење пијачног платоа. Ова потрошња воде доприноси трошењу природних ресурса.

Како би се смањило коришћење воде и настајање отпадних вода, потребно је применити мере штедне воде. Штедна воде подразумева да не мора свакодневно да се пере пијачни плато уколико се процени да пијачни плато није прљав у оној мери, која би захтевала чишћење платоа са водом.

Праћење утрошка воде и спровођење мера за смањивање утрошка воде ће се на најбољи начин омогућити оптимално коришћење воде и смањење настајања отпадних вода.

Детаљи начина пречишћавања су предмет обраде техничке документације.

13.2. Управљање ваздухом

Коришћењем пијачног комплекса, због велике концентрације људи и паркинга у оквиру комплекса, долазиће до временски врло ограниченог негативног утицаја на квалитет ваздуха. Одговарајућа вегетација, представља начин смањења утицаја паркинга на ваздух.

Како би се избегла могућност смањења квалитета ваздуха, потребно је применити одговарајућу вентилацију, која ће моћи да омогући запосленима и посетиоцима квалитетан ваздух независно од укупног броја људи који се буде налазио у зеленој пијаци.

13.3. Управљање температуром

Температура је параметар чију вредност радници и посетиоци најлакше и најдиректније осећају. С обзиром на то да се човек осећа угодно у релативно уском температурном опсегу оптималне границе су: лаки физички рад од 17 до 21 °С, средње тежак физички рад од 15 до 18 °С, односно од 12 до 15 °С за тежак физички рад. Када је температура ван ових граница, долази до појачаног оптерећивања система за терморегулацију у људском организму.

Подесити уређај за вентилацију и климатизацију на адекватну температуру. Пројектом термотехничких инсталација, предвиђен је сплит систем за хлађење и грејање просторија, осим тоалета у којима је предвиђено грејање норвешким радијаторима

13.4. Управљање отпадом

Намена зелене пијаци је размена добара и услуга. Као последица тога јављају се различите врсте отпада, које настају у току коришћења комплекса.

Отпад се генерише приликом коришћења пијачног комплекса и зато се мора обратити посебна пажња на управљање отпадом. Одговарајуће управљање отпадом је могуће ако се примене сви принципи и стандарди из области отпада. Потребно је свакој фази управљања отпадом прићи на озбиљан начин, како се не би десило да је због лошег рада у некој фази управљања дошло до грешке.

У таквим ситуацијама када долази до појаве различитих врста отпада, потребно је предузети мере које подразумевају одговарајући број контејнера, како би се могло вршити разврставање отпада, редовна контрола, пражњење и складиштење отпада на одговарајући начин.

Код амбалажног отпада потребно је за сваку врсту амбалаже обезбедити контејнер. Основна подела је на пластику, картон/папир, стакло, дрво и метал-алуминијум.

Органски отпад је отпад који је на зеленим пијацама најчешће и највише заступљен, па је потребно имати више контејнера за органски отпад и код њих се мора обратити посебна пажња и водити рачуна да су добро обезбеђени и затворени, јер уколико нису, као последица тога може доћи до појаве синатропске фауне (пси, мачке, различите врсте глодара – мишеви, пацови, итд)

Разврставање отпада је потребно, јер ће се на тај начин овлашћеним оператерима задуженим за управљање и збрињавање отпада олакшати посао и могућност да дође до мешања отпада ће се свести на минимум.

13.5. Управљање потрошњом горива и електричне енергије

Приликом коришћења било ког објекта долази до потрошње електричне енергије, која се добија од коришћења одређене врсте горива. Пошто се код нас још увек ради на примени алтернативних извора енергије, тренутно се још увек, најчешће и највише за добијање електричне енергије користе фосилна горива.

Када се ради о пијачном комплексу енергија за коришћење се добија из термоелектрана, које користе угља за добијање електричне енергије.

Због тога је потребно рационално коришћење електричне енергије, јер ће се на тај начин смањити потрошња угља, које доприноси глобалном загревању, лошијем квалитету ваздуха.

За расвету је предвиђено коришћење ЛЕД извора осветљења. Како би се рационално трошење енергије могло применити, потребно је пратити потрошњу и спровођење мера уштеде електричне енергије. Едукација запослених је један од начина и стављање постера са упутствима и упозорењима у вези са штедњом електричне енергије.

13.6. Управљање безбедношћу становништва и утицај коришћења на становништво (друштво)

Изградња ће омогућити излагачима и посетиоцима заклон од временских непогода. Заклон ће имати доста велики позитиван утицај на запослене, јер ће имати могућност и жељу да дуже остану за својим тезгама, што ће им омогућити да зараде више новца. Отвориће се нова радна места у оквиру пијачног комплекса, која су повезана са администарцијом, обезбеђивањем пијачног комплекса, услужним делатностима у оквиру угоститељског објекта.

Сама могућност имања атрактивног пијачног комплекса, ствара могућност веће социјализације међу становништвом, јер ће посетиоци имати могућност да се пре и после куповине одморе у оквиру угоститељског објекта и друже.

Шанса савременог пијачног комплекса је велико интересовање купаца, даљи раст тржишта, прилагођавање делатности новим потребама потрошача, побољшање услова продаје на пијаци, стварање јасне визије развоја пијачне делатности, јасно позиционирање предности пијаце у Опову у односу на конкуренцију, континуирана истраживања потреба потрошача и промотивне кампање, ПР активности.

Снага је разноврсност понуде, добра локација пијаце, квалитет, традиција, директан контакт купца и произвођача (продавца), модел продаје од њиве до трпезе, позитивно мишљење купаца, вреднија (органична, домаћа) храна и флексибилност и способност прилагођавања променама.

Због тренутне ситуације са COVID-ом 19, неопходно је посебну пажњу обратити на мере заштите које ће се применити од стране запослених и посетиоца (ношење личне заштите у виду маске, као и одржавање прописаног растојања, дезинфекциона средства за руке, која ће се налазити на тезгама и зидовима). Како би се мере поштовале и спречило ширење епидемије заразне болести, потребно је вршити редовне контроле циркулације посетиоца.

Табеларни преглед Плана управљања заштитом животне средине (њених аспеката) и друштвом у фази коришћења

Аспект	Утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ⁴
Управљање водом и отпадним водама	Трошење природних ресурса. Стварање отпадних вода. Током оперативне фазе пијаце, троши се вода за тоалете, ресторане, чишћење пијачног платоа. Ова потрошња воде доприноси трошењу природних ресурса. У току коришћења хидранта за прање пијачног платоа настаће отпадне воде које ће се спровести у канализациони одвод.	Праћење утрошка воде и спровођење мера за смањивање утрошка воде (прање пијачног платоа да се врши на пар дана). Детаљи начина пречишћавања отпадних вода су предмет обраде техничке документације.

⁴ У оквиру Плана ублажавања негативних утицаја је дат детаљнији опис мера за ублажавање.

Аспект	Утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ⁴
Управљање ваздухом	Нарушавање квалитета ваздуха. Глобално загревање и климатске промене. Појава непријатних мириса. Загађење ваздуха због паркинга у оквиру пијачног комплекса, доводи до CO и HC, NOx, SOx и честица. Као последица лоше одложеног отпада и/или намирница које нису добро складиштене може доћи до појаве непријатних мириса.	Одговарајућа вентилација у оквиру затвореног простора са локалима, која ће моћи да омогући запосленима и посетиоцима квалитетан ваздух независно од укупног броја људи који се буде налазио у зеленој пијаци. Одговарајућа вегетација, која ће смањити негативан утицај паркинга на ваздух. Разврставање отпада, обавезна контрола контејнера за отпад и места где се они налазе, редовно пражњење контејнера и редовно одношење отпада на одговарајућа места после пражњења контејнера.
Управљање температуром	Утицај грејања и хлађења објекта на запослене и посетиоце. Услед неодговарајуће температуре може доћи до здравствених проблема код радника и посетиоца.	Подесити уређај за вентилацију и климатизацију на адекватну температуру.

Аспект	Утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ⁴
Управљање отпадом	Повећање синантропске фауне. Производња различитих врста отпада. Неадекватно одлагање отпада може да изазове повећање и ширење синантропске фауне. Њихова појава у урбаним областима може довести до здравствених проблема за раднике и мештани оближњих насеља, што утиче на комплекс зелене пијаце.	Имплементација плана управљања органским отпадом. Одлагање отпада од хране у контејнере заштићене од приступа животиња. Израда плана управљања отпадом и успостављање процедура за разврставање и складиштење отпада.
Управљање потрошњом горива и електричне енергије	Трошење природних ресурса. Погоршање квалитета ваздуха. Глобално загревање и климатске промене. Активности пијаце захтевају различите врсте енергије: осветљење, КГХ, електрични уређаји, итд...	Праћење утрошка електричне енергије и спровођење мера уштеде енергије.

Аспект	Утицај, са кратким описом	Кратак преглед мера за ублажавање ⁴
Управљање безбедношћу становништва и утицај коришћења на становништво (друштво)	Позитивни утицаји су могућност рада у оптималним условима (заштита од временских непогода, продужавање свежине производима, нова радна места, дружење у оквиру комплекса у за то предвиђеним локалима). Негативни утицаји су уколико је температура превише висока или ниска, COVID ситуација, непријатни мириси, клизав плато.	Потребно је водити рачуна о температури и обезбедити вентилацију, која ће омогућити запосленима и посетиоцима да имају пријатан осећај док се налазе у оквиру пијачног комплекса. Због COVID ситуације, неопходно је одржавати хигијену руку, држати дистанцу, носити маску. Последица непријатних мириса може бити више извора и неопходно је да вентилација функционише добро. Мора се обратити пажња да плато не буде мокар, у случају да јесте, потребно је ставити знакове упозорења да је плато клизав.

На основу документације и намене комплекса сматра се да су утицаји на животну средину и друштво незнатног карактера, односно да се сви могу рангирати тако да су њихови значаји мали.

14. ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

14.1. Циљ управљања отпадом и обавезе у вези са управљањем отпадом

Сврха реализације плана управљања отпадом је дугорочно успостављање система управљања отпадом на начин да проузрокује најмању могућу промену у животној средини, уз рационално коришћење ресурса и поштовање савремених принципа управљања отпадом. Спровођење политике заштите животне средине заснива се на принципу предострожности и принципу превенције, наиме, свака активност мора бити планирана и спроведена, и да представља најмањи ризик по животну средину и здравље људи.

Циљ израде Плана је идентификација отпада, успостављање токова отпада, примена начела хијерархије отпада, успостављање мера за рециклажу отпада, као и спровођење мера заштите животне средине и здравља људи.

Разлог за идентификацију токова отпада и анализу поступања са отпадом је како би се одабрале и примениле најадекватније технике управљања отпадом. Приликом анализе и предлога мера управљања отпадом узимају се у обзир расположива финансијска средства, начело хијерархије отпада и оптимизација.

Систем управљања треба да обезбеди смањење количине отпада, издвајање корисних компонената из отпада и рационално прикупљање и одлагање отпада, сагледавајући инвестициона улагања, динамику активности и финансијску и технолошку спремност. Потребно је у оквиру комплекса доносити одлуке у области заштите и очувања животне средине које дају највећу добит или најмању штету за животну средину у целини, уз прихватљиве трошкове и профитабилности, како дугорочно, тако и краткорочно.

Основни елементи плана управљања отпадом су:

- документација о отпаду који се производи на локацији (врсте и количине, предлог организовања дневне евиденције, обрасци);
- документација приликом транспорта отпада (Документ о кретању отпада и Документ о кретању опасног отпада)
- анализа тренутног стања;
- мере превенције, смањења, поновног искоришћења и рециклаже отпада;
- поступци и начини разврставања различитих врста отпада;
- начини складиштења, третмана и одлагања отпада;
- мере заштите од пожара и експлозије;
- мере заштите животне средине и здравља људи;
- дефинисање законских обавеза произвођача и власника отпада (одговорност, ажурирање, извештавање, упутства)

14.2. Идентификација врста отпада

Закон захтева од власника отпада (произвођача, превозника, обрађивача или оператера на депонији) да предузме све разумне мере којима се онемогућује нелегално и неовлашћено депоновање, обрада, држање или уклањање. Поред тога он има обавезу да прати његово кретање све до депоновања или обраде.

Према члану 8. Закона о управљању отпадом („Службени Гласник РС“, бр. 36/09, 88/10 и 14/16, 95/18 - др. закон), коришћење Каталога отпада, односно Правилника о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Сл. гласник РС“, бр. 56/10 и 93/19), чији је Каталог отпада саставни део, је законска обавеза свакога ко на било који начин учествује у управљању било којом врстом отпада.

Каталог има за циљ да омогући и унапреди доследно коришћење индексних бројева (кодова), ради заштите здравља и сигурности грађана и заштите животне средине.

Каталог је усмерен, пре свега, ка онима који отпад генеришу, да применом каталога правилно доделе индексни број отпаду, јер неадекватно додељени индексни број може да има значајан утицај на начин како се тим отпадом рукује у току његовог транспорта, складиштења или обраде.

Фаза изградње

Листа потенцијалног отпада који може настати током фазе изградње

Индексни број	Врста отпада
13	Отпад од уља и остатака течних горива
13 01	отпадна хидраулична уља
13 01 11*	синтетичка хидраулична уља
13 01 12*	одмах биоразградива хидраулична уља
13 02	отпадна моторна уља, уља за мењаче и подмазивање
13 02 06*	синтетичка моторна уља, уља за мењаче и подмазивање
13 02 07*	одмах биоразградива моторна уља, уља за мењаче и подмазивање
13 02 08*	остала моторна уља, уља за мењаче и подмазивање
15	Отпад од амбалаже, апсорбенти, крпе за брисање, филтерски материјали и заштитне тканине, ако није другачије специфицирано
15 01	амбалажа (укључујући посебно сакупљену амбалажу у комуналном отпаду)
15 01 01	папирна и картонска амбалажа
15 01 02	пластична амбалажа
15 01 03	дрвена амбалажа

Индексни број	Врста отпада
15 01 04	метална амбалажа
15 01 06	мешана амбалажа
15 01 07	стаклена амбалажа
17	Грађевински отпад и отпад од рушења (укључујући и ископану земљу са контаминираних локација)
17 01	бетон, цигле, цреп и керамика
17 01 01	бетон
17 01 02	цигле
17 01 03	цреп и керамика
17 02	дрво, стакло и пластика
17 02 01	дрво
17 02 02	стакло
17 02 03	пластика
17 05	земља (укључујући земљу ископану са контаминираних локација), камен и ископ
17 08	грађевински материјал на бази гипса
17 09	остали отпади од грађења и рушења
20	Комунални отпади (кућни отпад и слични комерцијални и Индустијски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције
20 01 01	папир и картон
20 01 02	стакло
20 01 39	пластика
20 01 40	метали
20 03	остали комунални отпади
20 03 01	мешани комунални отпад

Фаза коришћења

Листа потенцијалног отпада који може настати током фазе коришћења

Индексни број	Отпад
15	Отпад од амбалаже, апсорбенти, крпе за брисање, филтерски материјали и заштитне тканине, ако није другачије специфицирано
15 01	амбалажа (укључујући посебно сакупљену амбалажу у комуналном отпаду)
15 01 01	папирна и картонска амбалажа
15 01 02	пластична амбалажа
15 01 03	дрвена амбалажа
15 01 04	метална амбалажа

Индексни број	Отпад
15 01 06	мешана амбалажа
15 01 07	стаклена амбалажа
20	Комунални отпади (кућни отпад и слични комерцијални и Индустриски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције
20 01	одвојено сакупљене фракције (изузев 15 01)
20 01 01	папир и картон
20 01 02	стакло
20 01 08	биоразградиви кухињски и отпад из ресторана
20 01 25	јестива уља и масти
20 01 39	пластика
20 01 40	метали
20 03	остали комунални отпади
20 03 01	мешани комунални отпад
20 03 02	отпад са пијаца

14.3. Мере и активности у управљању отпадом

- Разврставање отпада је поступак одређивања врсте отпада према пореклу, карактеру и категорији отпада. Препорука је да се разврставање врши одмах на месту настајања отпада како би се правилно ускладиштио на месту привременог складиштења. Разврстани отпад се чува у врећама, посудама, контејнерима или на местима који су одређени строго за ту намену.
- Отпад се складишти на местима која су технички опремљена за привремено чување отпада на локацији произвођача или власника отпада. Складиштење отпада врши се на начин који минимално утиче на здравље људи и животну средину. За привремено складиштење отпада може се користити простор који мора да поседује следеће:
  - стабилну и непропусну подлогу са одговарајућом заштитом од атмосферских утицаја
  - систем за потпуни контролисани прихват атмосферске воде са свих манипулативних површина
  - систем за заштиту од пожара, у складу са посебним прописима
- Обележавање отпада се врши стављањем натписа који садржи назив и седиште или регистровани знак генератора отпада, назив и индексни број отпада у складу са прописом којим се уређују категорије, класификација и испитивање отпада.
- Кретање отпада – Свако кретање отпада прати Документ о кретању отпада, који је саставни део Правилника о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“ бр. 114/2013) односно Документ о кретању опасног отпада, који је прописан Правилником о обрасцу документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање ("Сл. гласник РС", бр. 17/2017).

15. ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДНИМ ВОДАМА

15.1. Циљ управљања отпадним водама и обавезе у вези са управљањем отпадним водама

Као ресурс, вода има вишедимензионалну вредност. Неопходна је за опстанак људи и све типове екосистема, како сада тако и у будућности. Екосистеми користе воду за сопствени опстанак, обезбеђујући погодне услове за сопствене врсте, а исто тако обезбеђују воду као добра или услуге за људску популацију. Вода је потребна за пиће и припремање хране, за санитацију и рекреацију. Штавише, многи индустријски и пољопривредни производни процеси су веома зависни о водним ресурсима, у погледу количине и квалитета. Да би се осигурала одрживост водних ресурса и равнотежа између различитих намена и добробити екосистема, вода се мора редовно одржавати. Због тога је сарадња између различитих заинтересованих страна у процесу управљања заједничким водним ресурсима од кључне важности.

У Србији је веома неповољна ситуација јер се пречишћава до 10 посто отпадних вода.

Циљ овог Плана јесте да предвиди услове за адекватно управљање отпадним водама насталим у пројектном подручју за време изградње, али и након отварања пијачног комплекса, тј. у периоду коришћења објекта.

Општи контекст овог Плана узима као вредности очување живота и здравља људи, смањења загађења и спречавања даљег погоршања стања вода, обезбеђења нешкодљивог и несметаног коришћења вода за различите намене, као и заштите водних екосистема и постизања стандарда квалитета животне средине у складу са прописима којима се уређује заштита животне средине и циљеви заштите животне средине.

План управљања отпадним водама обухвата:

- обавезу да ће се сви запослени (грађевинско и оперативно особље), придржавати упутстава према Плану управљања, које ће обезбедити да се испоштују све еколошке одговорности;
- мониторинг ситуације на терену;
- неопходно је имати званичног представника који ће бити задужен и одговоран за област заштите животне средине, који ће надгледати да ли се радне активности спроводе у складу са Планом за управљање отпадним водама;
- потребно је имати месечне извештаје о стању из области животне средине.

Управљање водама заснива се на принципима наведеним у Закону о водама, и то:

1. одрживи развој - управљање водама мора се одвијати тако да се потребе садашњих генерација задовољавају на начин којим се не угрожава могућност

- будућих генерација да задовоље своје потребе, односно мора се обезбедити коришћење вода засновано на дугорочној заштити расположивих водних ресурса, по количини и квалитету;
2. целовитост - процеси у природи, чија је значајна компонента вода, као и повезаност и међузависност акватичних и приобалних екосистема, морају се поштовати;
  3. јединство водног система - управљање водама у оквиру јединственог водног простора мора се одвијати у складу са развојем Републике Србије, у циљу постизања максималних економских и социјалних ефеката на правичан начин и уз уважавање међународних споразума;
  4. обезбеђивање заштите од штетног дејства вода - становништво и његова имовина морају се штитити од вода, уз уважавање законитости природних процеса и заштите природних вредности, као и економске оправданости ове заштите;
  5. „корисник плаћа” - свако ко користи водно добро и водни објекат, односно водни систем, као добро од општег интереса, дужан је да за његово коришћење плати реалну цену;
  6. „загађивач плаћа” - свако ко својим активностима проузрокује загађење воде дужан је да сноси трошкове мера за отклањање загађења;
  7. учешће јавности - јавност има право на информације о стању вода и раду надлежних органа у области вода, као и на укључење у процесе припреме и доношења планова управљања водама и контроле њиховог извршења;
  8. уважавање најбољих доступних техника - при управљању водама морају се примењивати најбоље познате и доступне технике, које представљају најнапреднија достигнућа у одређеним областима.

15.2. Идентификација отпадних вода (врста, састав и количине отпадних вода настале на локацији)

Фаза изградње

Током фазе изградње ће доћи до генерисања санитарних отпадних вода из санитарних инсталација за раднике на градилишту, које треба контролисано прикупити и одложити (нпр. Атрик боксови, повезивање санитарних инсталација са постојећом градском канализацијом путем привремених прикључака – испуста).

Током фазе изградње је потребно избегавати сервисирање возила и механизације на локацији, прање механизације, руковање/претакање уља, мазива, горива.

Потенцијална загађења у току експлоатације објекта су углавном ограничена на акциденте. У том случају примениће се процедуре за активности које треба предузети у инцидентним ситуацијама дефинисане од стране Министарства унутрашњих послова, као и Законом о водама.

У току редовних радних операција, може доћи до изливања горива и мазива из механизације. Уколико дође до изливања, како би ублажио проблем, извођач радова

треба да употреби апсорбујуће материјале као што су апсорбујуће простирке/тканине или песак, у циљу уклањања контаминираног земљишта и његовог каснијег одлагања на одобрену локацију у складу са Законом о водама.

Санациона мера заштите од загађења подземних вода у случају малих инцидентних загађења тла (површине терена) код претакања горива, уља, мазива итд. неопходно је хитно откопавање загађеног земљишта, утовар у одговарајуће транспортно средство и транспорт на за то прописану локацију.

Мера ублажавања коју треба предузети како би се избегла контаминација земљишта и водотока је одлагање отпадних материјала на адекватан начин и на одговарајућим локацијама.

Фаза коришћења

Врсте отпадних вода које могу настати приликом коришћења комплекса су:

- Санитарне отпадне воде
- Воде од прања пијаце
- Метеорске-атмосферске воде са асфалтираних/бетонских површина паркинга
- Метеорске воде са кровних површина

У оквиру пројектне документације су детаљно обрађени начини прикупљања, примарног третмана и испуштања отпадних вода. Општина Опово нема систем за пречишћавање отпадних вода на који пијачни комплекс може да се прикључи, тако да ће воде од прања пијаце и воде са асфалтираних/бетонских површина паркинга бити прикупљане одвојеним канализационим системима који су опремљени одговарајућим сепараторима и таложницима.

Санитарне отпадне воде настале у оквиру пијачног комплекса, ће се директно спроводити у постојећи канализациони систем Општине Опово.

Детаљи начина пречишћавања отпадних вода су предмет обраде техничке документације.

16. ПЛАН УПРАВЉАЊА БУКОМ

16.1. Циљ управљања буком

Циљ овог Плана управљања буком је управљање емисијама буке насталим у пројектном подручју, тако да су током градње задовољени одговарајући критеријуми управљања буком.

16.2. Бука и њен утицај на пројекат и локацију

Бука у животној средини се дефинише као бука коју стварају сви извори, искључујући буку која настаје на самом радном месту у индустријским погонима.

Бука у животној средини је одувек представљала веома важан проблем са којим се човек суочавао и тежио да њом управља и да је контролише.

Коришћење грађевинских машина за градњу комерцијалних или стамбених објеката или за различите врсте ископавања у градским срединама може изазвати значајну емисију буке (Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци - "Сл. гласник РС", бр. 96/2011, 78/2015-24 и 93/2019-270; Закон о заштити од буке у животној средини "Сл. Гласник РС" бр. 36/2009-100, 88/2010-161).

Бука може потицати од кранова, миксера за бетон, апарата за заваривање, пнеуматских чекића за разбијање и бушење бетона, утоваривача, камиона, итд. Граничне вредности нивоа буке су дате у доњој табели.

Граничне вредности индикатора буке на отвореном простору⁵

зона	Намена простора	ниво буке у dB (A)	
		за дан и вече	за ноћ
1.	Подручја за одмор и рекреацију, болничке зоне и опоравилишта, културно-историјски локалитети, велики паркови	50	40
2.	Туристичка подручја, кампови и школске зоне	50	45
3.	Чисто стамбена подручја	55	45
4.	Пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена подручја и дечја игралишта	60	50
5.	Градски центар, занатска, трговачка, административно-управна зона са становима, зона дуж аутопутева, магистралних и градских саобраћајница	65	55
6.	Индустријска, складишна и сервисна подручја и транспортни терминали без стамбених зграда	На граници ове зоне бука не сме прелазити граничну вредност у зони са којом се граничи	

⁵ Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравање и штетних ефеката буке у животној средини (Сл.Гласник РС бр. 75/2010-10)

Граничне вредности индикатора буке у затвореном простору

	Намена просторија	ниво буке у dB(A)	
		за дан и вече	за ноћ
1.	Боравишне просторије (спаваћа и дневна соба) у стамбеној згради при затвореним прозорима.	35	30
2.2	Просторије у објектима за одмор деце и ученика, и спаваће собе домова за боравак старих лица и пензионера	35	30
2.3	Просторије за васпитно-образовни рад (учионице, слушаонице, кабинети и сл.), биоскопске дворане и читаонице у библиотекама	40	40
2.4	позоришне и концертне дворане	30	30
2.5	хотелске собе	35	30

16.3. Мере управљања буком

- Возила и механичка постројења одржаваће се у добром и ефикасном радном стању и радити на начин да минимизирају емисије буке. Извођач ће осигурати да сва постројења буду у складу са релевантним законским захтевима;
- Теретна возила и теренска возила биће опремљена широкопојасним, нетоналним алармима за вожњу уназад;
- Врата компресора, генератора и простора мотора остаће затворена, а постројење искључено када се не користи;
- Сви пнеуматски алати биће опремљени пригушивачима звука;
- Водиће се рачуна приликом истоуара возила како би се избегла непотребна бука;
- Избегаваће се употреба нарочито бучних машина и алата рано ујутру;
- Ограничаваће се број бучне опреме која се користе у било ком тренутку;
- Операције одржавања постројења предузимаће се на удаљености од рецептора осетљивих на буку;
- Примениће се смањивање брзине кретања возила;
- Осигураће се да су операције дизајниране за извођење било којих усмерених емисија буке усмерених према рецепторима осетљивим на буку;
- Висине пада ће бити сведене на минимум приликом утовара опреме, материјала, грађевинског отпада итд у возила и из возила;
- Возилима ће бити забрањено да буду унутар локације са упаљеним моторима, а да се не користе;

- Паравани или преграде ће бити постављени како би се заштитиле нарочито бучне активности;
- Бушење ће се вршити методом која минимизира и буку и пренос вибрација на осетљиве рецепторе;
- Радни сати ће се стриктно поштовати, а сва одступања-продужетак радних сати у току дана, биће уз сагласност локалних власти.
- Активности багера треба планирати детаљно, како би се избегло повећање буке и да се детаљним планирањем допринесе укупном смањивању нивоа буке у току радова тамо где је то могуће и где некоришћење багера неће утицати на квалитет и резултате.
- Возила неће чекати у редовима док мотори раде на локацији или на јавном аутопуту;
- Возила ће бити правилно одржавана у складу са стандардима емисије буке;
- Испоруке ће бити ограничене у току радног времена;
- Дизајн и усмеравање приступних рута умањиће буку возила и потребу за извођењем маневара уназад.
- Извођач треба да спроведе одређене мере ублажавања током оних грађевинских активности за које је утврђено да имају највећи потенцијал да изазову сметње од буке (багерисање, бушење и грађевински саобраћај), у складу са важећим прописима⁶

17. ПЛАН УПРАВЉАЊА ПРАШИНОМ

17.1. Циљ управљања прашином

Циљ овог Плана управљања прашином је управљање емисијама прашине насталим у пројектном подручју, тако да су током градње задовољени одговарајући критеријуми управљања прашином

План управљања прашином обухвата:

- обавезу да ће се сви запослени (грађевинско и оперативно особље), придржавати упутстава према Плану управљања, које ће обезбедити да се испоштују све еколошке одговорности;
- мониторинг ситуације на терену;
- неопходно је имати званичног представника који ће бити задужен и одговоран за област заштите животне средине, а који ће надгледати да ли се све ради у складу са Планом управљања прашином;
- потребно је имати месечне извештаје о стању из области животне средине.

---

⁶ Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци - "Сл. гласник РС", бр. 96/2011, 78/2015-24 и 93/2019-270; Закон о заштити од буке у животној средини "Сл. Гласник РС" бр. 36/2009-100, 88/2010-161

17.2. Прашина и њен утицај на пројекат и локацију

Прашином се сматра свака честица суспендована у атмосфери. Честице могу бити величине од само неколико нанометара до 100 микрона (μm) и могу постати у ваздуху дејством турбуленције ветра, механичким ометањем финих материјала или испуштањем гасовитих емисија богатих честицама.

Прашина се мери различитим методама, а најчешћа је потпуно суспендована честице (ТСЧ), које номинално мере до 50 μm , и ПМ10 или ПМ2,5 (честице материја мања од 10 μm односно 2,5 μm).

17.3. Предвиђени утицаји

Током фазе изградње пројекта прашина настаје као резултат поремећаја земљишта и руковања расутом масом грађевинског материјала. Током изградње слој вегетације и стабилног тла који чини заштиту од утицаја ветра, настајања и ширења прашине је уклоњен. Последица утицаја на животну средину је локализована и зависи од величине честица прашине и јачина дистрибуционих фактора се брзо смањују са одвајањем од извора. Под лошим временским условима, међутим, прашина може прелазе значајне раздаљине, што може довести до његовог таложења на иначе удаљеним локацијама.

Осим малих количина производа сагоревања из грађевинских машина, постоји мало вероватно да ће доћи до значајне емисије других загађивача током фазе изградње пројекта.

Током фазе изградње пројекта доћи ће до стварања прашине активностима као што су:

- недостатак вегетације;
- кретање лаких / тешких возила;
- бушење.

Очекује се да ће социјални утицај прашине бити низак. Највећи утицај биће у непосредној околини изградње.

Утицаји који ће се појавити у мањој мери укључују:

- смањену визуелну угодност;
- негативан утицај и нарушавање флоре;
- минималан ризик по здравље људи.

17.4. Управљање предвиђеним утицајима

Предузимање свих мера како би се осигурала превенција или минимизирање прашине из свих активности везаних за изградњу и коришћење пројекта. Пошовање свих законских и подзаконских аката из области заштите животне средине, квалитета ваздуха и буке. Постарати се да прашина не утиче на локално становништво.

Како би се горе наведено постигло, неопходно је применити следеће:

1. Користиће се прскалице на деловима која ће бити под интензивним утицајем стварања прашине.
2. Водиће се рачуна да не дође до акумулирања материја и материјала који могу да услове настајање прашине.
3. Редовно одржавање машина како би се осигурала ефикасност рада (да би се смањиле емисије честица издувних гасова).
4. Мере за сузбијање прашине ће се континуирано спроводити на градилишту, а у случају да се утврди да ниво прашине пређе прихватљиве границе, спровешће се одмах додатне мере за сузбијање прашине, а такве мере могу да укључују и престанак активности уколико ситуација то захтева.
5. Сво особље (укључујући и добављаче) биће обавештено о својој одговорности и важности минимизирања нивоа прашине у околини током индукција на локацији.

18. ПЛАН РЕАГОВАЊА У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

18.1. Предмет и подручје примене

Предмет ове процедуре је идентификација могућих ванредних ситуација, дефинисање мера које ће бити предузете у евентуалном случају удеса или елементарних непогода, активности везаних за санацију животне средине и уклањање последица удеса и елементарних непогода као и управљања безбедношћу и здрављем на раду и санацијом животне средине у случају ванредних ситуација.

Овом процедуром се утврђује начин брзог деловања и усклађених поступака у случају опасности, као и након удеса, као што су изливање опасних хемикалија, пожари, експлозије, земљотреси и друге елементарне непогоде које могу утицати на безбедност и здравље људи, изазвати тровање, загађивање животне средине и друге опасности.

Процедура је намењена запосленима у оквиру комплекса зелене пијаце и примењује се у свим организационим целинама.

18.2. Одговорности и овлашћења

Лице за БЗР је одговорно за успостављање, примену и одржавање БЗР процедуре.

Процедуру примењују сви запослени у комплексу. Надзор над применом ове процедуре је обавеза Лица за БЗР.

18.3. Идентификација потенцијалних ванредних ситуација

Потенцијалне ванредне ситуације које се могу десити током реализације пројекта су:

- Пожар;
- Експлозија;
- Саобраћајни удеси;
- Акцидентна изливања, итд.

Листа потенцијалних ванредних ситуација ће бити ажурирана по потреби, у случају увођења нове опреме, реализације нових активности у оквиру пројекта или других околности.

18.4. Обука запослених за ванредне ситуације

Обука за реаговање у ванредним ситуацијама чланова тима, али и других укључених у обављање одређених активности може значајно утицати на безбедност и здравље запослених, као и на заштиту животне средине.

Сходно томе биће спроведена обука запослених из области БЗР-а и реаговања у ванредним ситуацијама. Такође ће се у року од 6 месеци спроводити провера теоретског и практичног знања запослених у оквиру комплекса.

Практичне вежбе треба да имају за циљ да тестирају ефикасност плана за ванредне ситуације и да тестирају комплетности процеса планирања за ванредне ситуације. Практичне вежбе треба да буду што је могуће реалније да би биле ефикасне. Ово може захтевати извођење потпуне симулације ванредне ситуације. Обуке се обично спроводе као теоретске и практичне обуке.

На основу практичне вежбе, може се спровести преиспитивање поступака за реаговање у ванредним ситуацијама се обезбеђује да идентификација потенцијалних ванредних ситуација, планова за реаговање у ванредним ситуацијама и мера превенције које се предузимају, буде таква да се ванредне ситуације и реаговање у ванредним ситуацијама држе под контролом и стално унапређују.

Преиспитивање прописаних поступака реаговања у ванредној ситуацији се врши минимум једном годишње од стране Стручног тима а обавезно:

- након извођења практичних вежби
- после насталих ванредних ситуација
- након увођења промена (технолошких, законодавних, организационих)

Преиспитивање обезбеђује да идентификација потенцијалних ванредних ситуација, планова за реаговање у ванредним ситуацијама и мера превенције које се предузимају, буде таква да се ванредне ситуације и реаговање у ванредним ситуацијама држе под контролом и стално унапређују.

18.5. Фаза изградње

18.5.1. Права, дужности и обавезе запослених на градилишту

Сви извођачи и кооперанти који ће бити ангажовани дужни су да имају свој Елаборат о уређењу градилишта за радове које они изводе, а при чему ће њихов Елаборат бити усклађен са Елаборатом извођача и обезбеђивати заштиту свих радника на градилишту. За радове који нису обухваћени овим Елаборатом, руководилац радова ће направити допуну мера безбедности и здравља на раду. Сви запослени на градилишту морају примењивати предвиђене мере безбедности и здравља на раду (БЗР) и заштиту од пожара (ЗОП); поседовати доказе о обучености и здравствене способности, користити лична заштитна средства и опрему (ЛЗС) уз обавезно коришћење заштитног шлема. Употреба алкохола и других средстава зависности на градилишту је строго забрањена.

18.5.2. Радна места са специфичним и посебним условима рада

На овом градилишту присутна су радна места код којих постоји опасност од: штетних гасова, прашина, буке, вибрација, рада на висини већој од 3 m, рада у дубини, рада са бојама и хемикалијама, рада са грађевинском механизацијом; радна места бравара, тесара, армирача, зидара, бетонираца; ручни транспорт материјала; радна места електричара градилишта и вариоца.

18.5.3. Организовање прве помоћи на градилишту

Свим повређеним и нагло оболелим лицима на градилишту мора се пружити стручна прва помоћ (ПП), ради отклањања непосредне опасности по живот или здравље радника, уз истовремени позив хитне помоћи и транспорт повређеног до најближе здравствене установе.

Градилиште поседује ормариће, ПП за руковање на градилиштима. У ормарићу ПП мора да стоји прописана количина санитетског материјала: стерилни први завој,

калико завој и компресивни завоји, фластери и ханзапласт, троугласте мараме, игле сигурнице, вате, „есмарх“ повеска, анатомске пинцете, удлаге, маказе, тампони за испирање, NaHCO₃, 33% хидроген, кожни појасеви, 60% алкохол, пластична чаша.

Градилиште мора располагати са једним подесним носилом и одговарајућим возилом за транспорт повређеног радника.

ПРИ ПРУЖАЊУ ПП ИЗБЕГАВАТИ ПАНИКУ И ПОЗВАТИ ПРВУ МЕДИЦИНСКУ ПОМОЋ НА ТЕЛЕФОН 194. ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ И ТРАНСПОРТ ЗАДУЖЕНИ СУ РУКОВОДИЛАЦ, ОДНОСНО ПОСЛОВОЂА ГРАДИЛИШТА.

18.5.4. Мере у случају пожара

- Спасавати лица и повређене.
- Без панике приступити гашењу (апарати „С“, вода, песак, земља; електричне инсталације не гасити водом).
- Обавестити ватрогасну бригаду на телефон 193, МУП на телефон 192.
- Спасавати имовину, а запаљиви и експлозивни материјал изненади ван опасног простора водећи рачуна о личној и колективној заштити, могућности појаве отровних гасова или експлозија.
- Дочекати ватрогасну бригаду и МУП.

18.6. Фаза коришћења

Основни елемент који одређује ефикасну евакуацију из објекта је време за које се она може извршити. На основу максимално допуштеног времена евакуације и броја људи који се могу наћи у објекту у моменту избијања ванредне ситуације, одређене су ширине пролаза и врата.

Објекат има довољан број излаза, приступачни су и воде директно у слободан простор. Јединица ширине излаза иноси 60 см на 100 људи. Како је предвиђена далеко већа ширина излаза него што је ова, минимална, то ће евакуација људи бити бржа и ефикаснија.

Непосредни излаз у слободан простор се налази на нивоу приземља. Обележавање евакуационих путева у објекту јасно је означено као смер евакуације. Сви излази из објекта као и прилазни путеви излазима означени су уочљивим знаковима. Знакови за усмеравање кретања људи налазе се на светилкама противпаничне расвете и ознакама „ИЗЛАЗ“ и обележени су излази из објекта.

Растојање на путевима за евакуацију од врата најудаљенијих просторија није већи од 20 метара. Зидови, плафони и подови на путевима за евакуацију су од негоривог материјала. Сва врата на путевима за евакуацију се отварају у смеру евакуације. У случају настанка ванредне ситуације у објекту могла би настати паника која може узроковати веома тешке последице.

Општим превентивним мерама, независно од њихове намене, могу се сматрати и оне које се односе на брзо напуштање зграде у случају ванредне ситуације и на брзо спасавање, а нарочито је од значаја локација зграде, затим пролази, ходници, излази, односно комуникације.

18.6.1. Анализа пожарних опасности – могући узрочници избијања пожара

Људски фактор: несавесно вођење технолошког процеса; непажња; немарност; необученост; непоштовање прописаних мера и правила за безбедан рад, нередовно и неадекватно одржавање технолошке опреме.

Механички кварови такође могу довести до хемијског удеса нарочито ако дође до кварова на технолошкој опреми који могу изазвати повећану топлоту услед трења.

Узроци настајања пожара због деловања електричне струје: Опасност од струјних преоптерећења проводника, каблова и склопних апарата, зато је ту увек присутна опасност од кратких спојева изазваних кваром на уређајима или пробојем изолације на елементима инсталације као и опасност од искрења услед неисправне инсталације или неправилног коришћења и одржавања инсталација.

Елементарне непогоде: елементарне непогоде у великој мери могу допринети убрзању хемијског удеса. Елементарне непогоде су верни пратилац хемијских удеса. Од најчешћих елементарних непогода истичемо: поплаву; земљотрес; олујне ветрове; атмосферска пражњења и сл.

Опушак цигарете: Опушак цигарете може имати велику улогу у настајању пожара у зависности од врсте, квалитета и мекоће цигарете као и брзине струјања ваздуха – промаје температуре између 350-650 °С. У условима струјања ваздуха брзином од 5 м/с жар може задржати релативно константну температуру 6-29 минута. Тврђа цигарета има више температуре жара. Опушак са описаним карактеристикама је извор топлоте који по правилу изазива најпре жарећи пожар.

Прегревање проводника: Електрична струја је кретање електрицитета, тј. електрона кроз проводник. Ако кроз проводник пролази већи број електрона, и ако је то кретање брже ради се о електричној струји веће јачине. Како ће то кретање кроз проводник бити не зависи само од струје, већ и од природе самог проводника. Неки материјали боље проводе електричну струју, а неки слабије. Међутим и они материјали који изврсно проводе електричну струју пружају изванредан отпор њеном протицању. Тако можемо рећи да добри проводници пружају мањи отпор протицању струје, а слабији проводници већи отпор. Овде је веома важно рећи да се при проласку електричне струје кроз проводник један њен део (уствари један део електричне енергије) претвара у топлотну енергију. Колики ће се део електричне енергије претворити у топлоту зависи у великој мери од отпора проводника. Наиме, уколико проводник пружа већи отпор протицању електричне струје, утолико се већи

део електричне енергије претвара у топлоту. Овде треба истаћи да тако насталом топлотом долази до загревања проводника и ваздушних слојева у његовој непосредној близини. Ако дође до преоптерећења проводника онда настали пораст температуре може довести до запалења околине запаљиве материје. Да не би дошло да таквог преоптерећења а самим тим и до сувишног загревања проводника у струјна кола се уграђују осигурачи чији је задатак да прекину струјно коло кад струја из било којих разлога има већу вредност од дозвољене. Сада се у пракси врло често користе такозвани топлјиви осигурачи у чијем се склопу налази комад тачно димензионисане жице (лична) која се топи, ако из било којих разлога струја поприми већу вредност од дозвољене. У том случају доћи ће до прекида струјног кола. Досадашња пракса сигурно показује да је до знатног пожара долазило управо због неправилно димензионисаних осигурача. Наиме, веома често се дешавало да су се у осигураче уместо тачно одређене лако топлјиве жице, стављале дебље жице. Такав осигурач ни у ком случају не повећава издржљивост проводника, него насупрот, он губи своју функцију. У случају непредвиђеног оптерећења електричне инсталације уместо да осигурач "прегори" он омогућује прегрејавање проводника на одређеним местима па тако и настајање пожара.

Кратки спој: Кад је електрична струја у питању пожари могу настати и због појаве кратког споја. Кратки спој је појава када у електричним мрежама у којима долази до међусобних спајања преко малог отпора било које тачке различитих фаза електричног струјног круга. Главни узрок кратких спојева је оштећена изолација електричних проводника. До разарања изолације може доћи због: механичких оштећења; старења; континуалног преоптерећења; дејства влаге и агресивног медијума. Појава кратког споја нарочито је опасна ако се у близини где је до њега дошло, налази неки лако запаљив материјал. Једна од најважнијих заштитних мера од тих опасности јесте добра изолација. Међутим, то не значи, да ако се једном постави одговарајућа електрична инсталација да је тиме обезбеђена трајна сигурност од пожара. Наиме, временом дође и до смањења изолационе способности изолоционог материјала, па је самим тим и опасност од пожара у одређеним условима присутна. У циљу спречавања настајања пожара неопходна је редовна контрола и испитивање електричних инсталација и благовремено отклањање кварова. Имајући у виду чињеницу да су предметни објекти монтажног типа са челичном носивом конструкцијом важно је истаћи да је врло опасан кратак спој једне фазе са металним деловима конструкције који имају спој са земљом. Металне конструкције на којима је дошло до кратког споја имају врло мали отпор и добар контакт са земљом. Такви кратки спојеви праћени су појавом великих струја што доводи до прегревања исправних топлјивих осигурача или активирања других заштитних уређаја, односно до прекида струјног кола. Уколико су осигурачи неисправни или не постоје заштитни уређаји јавља се кратки спој уз интензивно варничење и краткотрајни електрични лук. Металне конструкције на којима је дошло до кратког споја имају велики отпор, а у кругу од места кратког споја до земље има делова са slabим контактима. У оваквим случајевима опасност је једнофазни кратки спој са земљом. Отпори између места кратког споја и земље могу смањити струју кратког споја (јачину струје) до величине при којој заштитни уређаји неће моћи да прекину струјно коло. Места са slabим контактима на путу пролаза струје у земљу

интензивно ће се загревати, па ће се тако гориви материјал запалити при контакту са загрејаним местом. Загревање при том може бити тако интензивно да се поједини делови металних конструкција могу истопити. Такви случајеви се најчешће јављају при кратким спојевима једне од фаза с металним кровом, олуком, металном мрежом, цевоводом или другим сличним металним делом челичне конструкције. Сем једнофазног кратког споја са земљом дешавају се, додуше реде, и двофазни и трофазни кратки спојеви. У случају кратког споја долази до стварања електричног лука чија температура може достићи чак од 1500 до 4000 °С, а температура паљења пластике и папира је од 250-350 °С.

Варничење и електрични лук: Варничење и електрични лук су веома чести узрочници пожара. Електрични лук има температуру 1500-4000 °С. У случају електричног лука долази до распрскавања честица метала које садрже велику топлотну енергију и када падну на неки запаљиви материјал могу да изазову пожар. До искрења може доћи: прекидом струјног кола разним уређајима; прекидом струјног кола механичком силом; варничењем као пратећом појавом електричног заваривања или сечења метала; услед слабих-лабавих контаката; варничењем на технолошкој опреми електромоторима; оштећењем изолације и додиривањем проводника положених у малом међурастајању и слично.

Електротермички уређаји: У ову групу уређаја спадају сви апарати и уређаји који електричну енергију претварају у топлотну. Ту у првом реду спадају решои, грејалице, шпорет, и други уређаји који својом грејном површином могу да изазову пожар. Поред ових уређаја даљу опасност представљају неисправни утикачи, прекидачи. Исто тако познато је да може доћи до загревања керамичких делова у електроопреми и до 500 °С, што је довољно да изазове пожар на пластичном материјалу.

Сијалице: Познато је да и угрејане сијалице могу изазвати пожар горивих материја које су у непосредном контакту са површином балона сијалице. Због тога је врло важно водити рачуна о висини слагање робе, избору расветних тела и њиховом распореду. Флуоресцентне сијалице су мање ризичне за настајање пожара од класичних сијалица са жарном нити.

Заваривање: Поступак заваривања ако се не изводи пажљиво уз све мере предострожности може бити такође извор опасности од пожара. Додир варнице које настају као пратећа појава електричног заваривања, као и усијане честице које настају приликом гасног заваривања са запаљивим материјалом често су доводили до великих пожара. Познато је да се при заваривању ослобађа велика топлота која се преко челичних конструкција може пренети и до запаљивих материја које су у контакту са тим челичним конструкцијама.

Гром: Грови и муње су појава електричног пражњења између облака. На земљи постоји електрично поље и при лепом и при лошем времену. При наиласку наелектрисаног облака електрично поље се мења и по интензитету и у погледу фреквентног подручја. Интензитет поља се пење на 2 - 4 kV/m па и до неколко

стотина kV/m. Када интензитет поља достигне критичну вредност тада долази до ударне јонизације и до стварања муње. Критична вредност поља зависи од количине електрицитета у облацима, њихове висине, као и од тога да ли на земљи има оштрих предмета и најзад од растојања облака од земље. Интензитет струје пражњења се креће од неколико kA па до изнад 200 kA. Обично се узима да просечна струја пражњења износи 60 kA. Снага грома је реда величине од IO6 - IO9 MW. Напони су реда величине до неколико стотина MW. Уколико је струја велике јачине, напон има мању вредност и обрнуто. Примера ради, за струју од 200 kA напон грома је око 2,5-25 MW. Међутим, енергија грома је релативно мала (неколико стотина до неколико хиљада kWx) и то посебно због врло кратког трајања грома (неколико микросекунди). Од удара грома на згаришту остају врло карактеристични трагови као што су: истопљени метални делови у центрима пожара; оксидисани метални делови и слично.

Земљотрес: Поред рушења објеката земљотреси су често праћени и пожарима. У свим оваквим случајевима до пожара долази због кидања електричних инсталација (настајање кратких спојева на огољеним местима), електричних грејних тела, гасних инсталација, итд.

Сунчана топлота: Сунце је највећи природни извор топлотне енергије. Оно може да изазове пожар директно, а може да буде и индиректан учесник у пожару. Сунчеви зраци могу изазвати пожар ако падају на конвексне стаклене површине. До запалења долази ако се запаљиви материјал нађе на месту где се секу зраци који падају на ову површину, то јест у жижи оваквих сочива. За време сушних годишњих периода, сунце делује индиректно на пожар, јер ствара већу могућност да се поједини предмети упале од стране било ког извора палења који се при нормалним условима не би упалили. Топлота сунца може бити узрок пожара нарочито на месној депонији где се налази велика количина сломљеног стакла и горивих материја.

Механички узрочници пожара: Идентификација механичких узрочника пожара се односи на постројење за рециклажу пластике и папира. У механичке узрочнике пожара спадају трење и притисак при којима се механички рад претвара у топлоту која може довести до пожара. Од битног је значаја често контролисати површине које се тару и исправност алата. Често због прекорачења номиналног оптерећења или због замора материјала (метала) може доћи до оштећења и лома металних делова машине или постројења. Преломи настали због замора материјала називају се динамичким преломима за разлику од статичких прелома који настају при прогресивном оптерећењу тј. при прекорачењу номиналног оптерећења. Оштећења и ломови металних делова, као и механичка оштећења контролних апарата и уређаја који регулишу технолошке процесе могу довести до пораста температуре у постројењу и до палења горивих материја.

Самозапаљење је процес који доводи до палења гориве материје на обичној или нешто повишеној температури као последица биолошких, физичких и хемијских реакција који се дешавају под одређеним условима у горивом материјалу. Реакције се одвијају уз издвајање топлоте која са мањим делом одводи у околину а далеко

већим делом сакупља – акумулира у унутрашњости гомиле материјала. Процес самозапаљења је временски и одвија се у две фазе. Прва фаза је самозагревање и она често траје доста дуго, а друга фаза је самозапаљење тј. стварање такозваних ужарених језгара. На местима где је материјал мање сабијен, ужарени део се преко пожарних канала шири према спољашњој површини, а на месту где дође у додир са спољном атмосфером почиње сагоревање отвореним пламеном.

Дужина времена потребног за самозапаљење зависи од више чинилаца:

- стање материјала (сув, влажан, ситан, импрегниран, врућ, чист, буђав и сл.);
- начина ускладиштења (има ли вентилације или нема, величине гомиле);
- спољне температуре;
- врсте материјала.

18.6.2. Мере у случају пожара

- Спасавати лица и повређене.
- Без панике приступити гашењу (апарати „S“, вода, песак, земља; електричне инсталације не гасити водом).
- Обавестити ватрогасну бригаду на телефон 193, МУП на телефон 192.
- Спасавати имовину, а запаљиви и експлозивни материјал изненади ван опасног простора водећи рачуна о личној и колективној заштити, могућности појаве отровних гасова или експлозија.
- Дочекати ватрогасну бригаду и МУП.

19. АНГАЖОВАЊЕ ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА– ОБЈАВЉИВАЊЕ ИНФОРМАЦИЈА, КОНСУЛТАЦИЈЕ И УЧЕШЋЕ

План ангажовања заинтересованих страна је сачињен како би идентификовао и анализирао релевантне заинтересоване стране и дефинисао начине комуникације, канале комуникације и периоде комуникације са заинтересованим странама.

План ангажовања заинтересованих страна узима у обзир потребу за конкретним мерама и/или подршком на основу било које од потреба/захтева заинтересованих група.

У прилогу 6 опширније је објашњен значај планирања ангажовања заинтересованих страна, приказане су претходне активности ангажовања заинтересованих страна, идентификоване заинтересоване стране, објашњен је поступак обавештавања заинтересованих страна и жалбени механизам са неопходном документацијом.

20. СПИСАК ДОКУМЕНТАЦИЈЕ

1. ПРОЈЕКАТ АРХИТЕКТУРЕ - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: АВЕ Биро Инвест “ ДОО , ул. Шпанских бораца 40, Београд;
2. ПРОЈЕКАТ КОНСТРУКЦИЈЕ - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: АВЕ Биро Инвест “ ДОО , ул. Шпанских бораца 40, Београд;
3. ПРОЈЕКАТ ХИДРОТЕХНИЧКИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10, ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: АВЕ Биро Инвест “ ДОО , ул. Шпанских бораца 40, Београд;
4. ПРОЈЕКАТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: АВЕ Биро Инвест “ ДОО , ул. Шпанских бораца 40, Београд;
5. ПРОЈЕКАТ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНИ И СИГНАЛНИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: АВЕ Биро Инвест “ ДОО , ул. Шпанских бораца 40, Београд;
6. ГЛАВНИ ПРОЈЕКАТ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: М-МЕРИЈЕН Д.О.О, Београд, ул. Миријевски венац бр.60;
7. ЕЛАБОРАТ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Израђивач: АВЕ „Биро-Инвест“ ДОО, ул. Шпанских бораца 40, Београд;
8. ЕЛАБОРАТ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, ПРОЈЕКАНТ- ИЗРАЂИВАЧ ЕЛАБОРАТА: ПРОЈЕКТНИ БИРО ДГ ИНЖЕЊЕРИНГ БЕОГРАД.
9. ОПШТИНЕ И РЕГИОНИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ, 2018. Републички завод за статистику, Београд, Милана Ракића број 5.
10. <http://www.opovo.org.rs/View/Vesti.aspx>

11. ГЛАВНА СВЕСКА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
12. ПРОЈЕКАТ АРХИТЕКТУРЕ - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
13. ПРОЈЕКАТ КОНСТРУКЦИЈЕ - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
14. ПРОЈЕКАТ ХИДРОТЕХНИЧКИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10, ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
15. ПРОЈЕКАТ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
16. ПРОЈЕКАТ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНИ И СИГНАЛНИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
17. ПРОЈЕКАТ МАШИНСКИХ ИНСТАЛАЦИЈА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
18. ЕЛАБОРАТ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: ВОРТЕКС ПРОТЕКТ Д.О.О, Београд, ул. Светозара Папића бр.27;

19. ЕЛАБОРАТ ЕНЕРГЕТСКЕ ЕФИКАСНОСТИ - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Израђивач: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд
20. ИЗВОД ИЗ ПРОЈЕКТА - Инвеститор: ОПШТИНА ОПОВО Бориса Кидрича бр.10 ,ОПОВО, Објекат: Зелена пијаца у ул. Шумска блок 29 на к.п. 5674 КО Опово, Пројектант: : Привредно друштво за пројектовање, управљање инвестицијама и консалтинг „BUREAU CUBE PARTNERS“ ДОО Ул. Савска бр. 9/II/4 11000 Београд

ПРИЛОГ 1: ПЛАН УБЛАЖАВАЊА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ (ЊЕНЕ АСПЕКТЕ) И ДРУШТВО

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
Пре изградње	Фаза Главног Пројекта				
	Поштовање процедуре у вези заштите животне средине и друштва	Прибављање и имплементација услова од стране надлежних институција везано за питања заштите животне средине и друштва како би спречили ризике по животну средину и друштво у току фазе радова и коришћења.	Пројектант/ Општина/ Извођач	Стручни надзор/ Представници МДУЛС-а	
	Фаза радова: План организације и управљања градилиштем; План управљања отпадним водама;; План управљања прашином; План рекултивације; План управљања отпадом; План управљања буком и вибрацијама; Елаборат о уређењу градилишта; План реаговања у хитним ситуацијама; План рашчишћавања План жалби.		Извођач	Стручни надзор/ Представници МДУЛС-а	
Изградња	Почетак градилишта				
	Безбедност на градилишту	Потребно је да радници и посетиоци градилишта прођу уводну обуку и по потреби додатне тренинге у вези са БЗР и заштитом животне средине где ће бити упознати са правилима понашања на градилишту,	Извођачево лице за БЗР и питања заштите	Стручни надзор/ Инспекција	

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
		обавезним коришћењем личне заштитне опреме, итд.	животне средине		
Изградња	Набавка материјала				
	Асфалтна база прашина, издувни гасови, ефекти по здравље и безбедност на раду, ометање екосистема	Користити постојеће асфалтне базе, захтев за званичним одобрењем или валидном дозволом за рад	Асфалтна база/ Извођач	Стручни надзор	Добављач из понуде/ Одобрени добављач
	Каменолом: прашина, здравље и безбедност радника, поремећај екосистема	Користити постојеће каменоломе, захтев за званичним одобрењем или валидном дозволом за рад	Каменолом/ Извођач	Стручни надзор	
	Позајмишта песка и шљунка: поремећај речног корита, квалитет воде, поремећај екосистема	Користити постојећа позајмишта за ископавање или куповину материјала од регистрованих произвођача, захтев за званичним одобрењем или валидном дозволом за рад	Сепарација песка и шљунка/ Извођач	Стручни надзор	
	Бетонска база Прашина, издувни гасови, ефекти по	Користити постојеће бетонске базе или куповина бетона од регистрованих достављача, материјал би требало да има одговарајуће атесте квалитета	Бетонска база/ Извођач	Стручни надзор	Добављач из понуде/ Одобрени добављач

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
	здравље и безбедност рада, ометање екосистема				
Изградња	Транспорт материјала				
	Прашина асфалт, испарења	Сви камиони морају бити добро покривени. Потребно је изабрати одговарајућу извођачку механизацију, која одговара условима пројекта, како не би дошло до нежељених ситуација.	Превозник	Извођач/ Стручни надзор	
	Камен, Прашина	Камионски товар мора бити овлажен и добро покривен. Потребно је изабрати одговарајућу извођачку механизацију, која одговара условима пројекта, како не би дошло до нежељених ситуација.	Превозник	Извођач/ Стручни надзор	
	Песак, шљунак, прашина	Камионски товар мора бити овлажен и добро покривен. Потребно је изабрати одговарајућу извођачку механизацију, која одговара условима пројекта, како не би дошло до нежељених ситуација.	Превозник	Извођач/ Стручни надзор	
	Цемент, бетон	Потребно је изабрати одговарајућу извођачку механизацију, која одговара условима пројекта, како не би дошло до нежељених ситуација. Уколико се деси да је свеж бетон непажњом присут, потребно га је уклонити у року од 6 сати.	Превозник	Извођач/ Стручни надзор	
	Управљање безбедошћу саобраћаја на локацији и	Потребно је обезбедити примену одговарајућих мера безбедности саобраћаја на локацији (на пр. знаци упозорења, ограничење брзине кретања возила), као и мера безбедности свих учесника у саобраћају приликом	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција/ Саобраћајна полиција	

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
	приликом доласка/ одласка са локације	доласка/одласка са локације, у складу са законом.			
Изградња	Градилиште				
	Управљање ефектима буке на раднике и околно становништво	Ограничити активности на радне сате у току дана (без радова између 7 увече и 7 ујутру) или радити током наведеног периода, али уз одобрење становништва и руководства; Коришћење грађевинских машина са опремом која редукује звук; Обезбедити максималну функционалност машина редовним прегледима (периодичним) или ванредним техничким прегледима возила и опреме. Звучне баријере код радова који праве буку и то дуже од једног дана на истој локацији. Према националном законодавству, граничне вредности индикатора буке на отвореном простору – дозвољени нивои буке у насељеним местима су следећи: чисто стамбена подручја – (за дан и вече 55 dB, за ноћ 45 dB); пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена Подручја – (за дан и вече 60 dB, за ноћ 50 dB); градски центар, занатска, трговачка, административноуправна зона са становима, градских саобраћајница – (за дан и вече 65 dB, за ноћ 55 dB) (Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
		штетних ефеката буке у животној средини „Сл. Гласник РС“, бр. 75/2010).			
	Управљање прашином	Спречавање/минимум ослобађања прашине, Влажење/прскање градилишта, приступа градилишту, депонија материјала и током активности утовара/истовара; Покривање возила која носе прашњав материјал, покривање расутог материјала који се не користи; Прскање/чишћење точкова на возилима; Ограничавање брзине возила, Чишћење градилишта.	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	
	Управљање вибрацијама	Ограничити активности на радне сате у току дана (без радова између 7 увече и 7 ујутру) или радити током наведеног периода, али уз одобрење становништва и руководства. Опрему за извођење земљаних радова лоцирати што даље од рецептора осетљивих на вибрације. Потребно је извршити контролу свих потенцијално осетљивих објеката на вибрације и предузети мере изолација од вибрација, како не би дошло до материјалне штете на објектима.	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	
	Управљање отпадом	Разврставање отпада на одговарајуће елементе због процеса рециклаже, циркуларне економије (пластика, картон/папир, стакло, дрво и метал-алуминијум) као основну поделу. Едуковање	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
		запослених на градилишту о неопходности вођења рачуна о отпаду због нежељених ефеката које отпад може да изазове. У оквиру Плана управљања отпадом је детаљније образложена потреба и начини едуковања запослених и начини разврставања отпада на одговарајуће елементе.			
	Управљање безбедношћу становника у времену када нема грађевинских активности	Осветљење и добро дефинисани знакови безбедности и мера заштите (ограђивање градилишта, укрштање саобраћаја на градилишту са путевима које користи становништво) – обавезни знакови упозорења, уколико дође до ове ситуације, обавештење о неовлашћеном приступу, обезбеђење које ће имати овлашћења да реагује у случају да неко неће да испоштује знакове упозорења и обавештења о неовлашћеном приступу.	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	
	Управљање земљиштем и подземним водама, услед потенцијалног загађења, које може настати, као поселдица неправилног складиштења материјала,	Организовати и покрити области складиштења материјала; Испирати камионе за бетон и асфалт као и прање друге механизације вршити искључиво у регистрованим перионицама; Руководити градилиштем на начин како би се смањио ризик од складиштења седимената и отпадне воде које могу загадити локално земљиште или примање вода (размотрити ситуације као што су одвод за атмосферске воде, отпадна вода сакупљена из објеката на	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
	руковођења и употребе	градилишту као што је објекат за прање точкава); Спречити ерозију ветром путем ограда, покрова, итд; Складиштити материјал у складу са најбољом међународном праксом; Транспорт отпада у обележеним возилима пројектованим према типу отпада како би смањили на минимум ризик од испуштања материјала (опасни и не – опасни материјал) као и остатака који могу бити ношени ветром; Обучавати возаче како да рукују и одлажу товар и како да воде документацију о транспорту са описима природе отпада и нивоа опасности; Складиштење и руковање уљима, горивом, и растварачима обављати искључиво у обезбеђеном простору и складишту са бетонском подлогом; Обезбедити правилан утовар горива и одржавање опреме; сакупити сав отпад и одложити га у објекат предвиђен за његово сакупљање. Обучавати раднике како треба да поступају у инцидентним ситуацијама, а у складу са Планом раговања у хитним/ванредним ситуацијама. Неопходно је обезбедити одговарајуће упијаче (адсорбенте) који ће моћи да упију просуту супстанцу (материју) и да радници знају како да рукују са њима.			

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
	Управљање безбедношћу радника	Обучити раднике везано за безбедност и дати им лична заштитна средства. У оквиру плана реаговања у ванредним ситуацијама је дат детаљнији опис инструкција, као и у плану управљања заштитом животне средине и друштва у оквиру фазе радова (изградње).	Извођач/ Лице за БЗР	Стручни надзор/ Инспекција	
	Управљање флором и фауном	У току извођења радова може да дође до минималних губитка или оштећења вегетације, губитка, оштећења или поремећаја система фауне. Утицај може бити ограничен или ублажен применом следећих општих мера за ублажавање утицаја на животну средину. Обучити раднике везано за мера за ублажавања утицаја на животну средину. Контрола и праћење уклањања вегетације (поступно уклањање вегетације).	Извођач	Стручни надзор/ Инспекција	
Коришћење	Одржавање				
	Управљање водом и отпадном водом	Праћење утроска воде и спровођење мера за смањивање утроска воде. Уколико плато није прљав, не мора сваки дан да се пере. Едуковање запослених о мерама штедње. Постављање постера са упутствима за мере штедње воде. Одржавање пијачног платоа која обухвата сакупљање и уклањање крупног отпада пре прања и испирања платоа, обавезан претходни	ЈКП	ЈКП	Треба да буде прецизирано у уговорној документацији везано за коришћење

Фаза	Предмет разматрања	Мере ублажавања	Одговорност		Коментари
			Спровођење	Надзор	
		третман отпадних вода пре упуштања у реципијент.			и одржавање
	Управљање ваздухом	Одговарајућа вентилација, која ће моћи да омогући запосленима и посетиоцима квалитетан ваздух независно од укупног броја људи који се буде налазио у зеленој пијаци. Одговарајућа вегетација, која ће смањити негативан утицај паркинга на ваздух. Разврставање отпада, обавезна контрола контејнера за отпад и места где се они налазе, редовно пражњење контејнера и редовно одношење отпада на одговарајућа места после пражњења контејнера.	ЈКП	ЈКП	
	Управљање температуром	Подесити уређај за вентилацију и климатизацију на адекватну температуру.	ЈКП	ЈКП	
	Управљање отпадом	Израда плана управљања отпадом и успостављање процедура за разврставање и складиштење отпада. Одлагање отпада од хране у контејнере заштићене од приступа животиња.	ЈКП	ЈКП	
	Управљање потрошњом горива и електричне енергије	Праћење утрошка електричне енергије и спровођење мера уштеде енергије. Едуковање запослених о мерама штедње. Постављање постера са упутствима за мере штедње енергије.	ЈКП	ЈКП	

ПРИЛОГ 2: ПЛАН МОНИТОРИНГА – ПРАЋЕЊА

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
Изградња	Набавка материјала					
Асфалтна база	Поседовање званичног одобрења или валидне дозволе за рад	Асфалтна база	Инспекција/ Инжењер надзора	Пре почетка радова	Обезбедити усклађеност базе са захтевима заштите животне средине, безбедности и здравља на раду	Руководилац базе/ Стручни надзор
Каменолом	Поседовање званичног одобрења или валидне дозволе за рад	Каменолом	Инспекција/ Инжењер надзор	Пре почетка радова		Руководилац каменолома/ Стручни надзор
Позајмиште песка и шљунка	Поседовање званичног одобрења или валидне дозволе за рад	Позајмиште песка и шљунка	Инспекција/ Инжењер надзора	Пре почетка радова		Руководилац позајмишта или сепаратора/ Стручни надзор
Бетонска база	Поседовање званичног одобрења или валидне дозволе за рад	Бетонска база	Инспекција/ Инжењер надзора	Пре почетка радова		Руководилац бетонске базе/

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
	одобрења или валидне дозволе за рад					Стручни надзор
Изградња	Транспорт материјала					
Асфалт	Прекривен товар на камиону	Градилиште	Инспекција/ Инжењер надзора	Ненајављена инспекција током радова, најмање једном недељно	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине и здравља и безбедности на раду. Колико год је могуће смањење ометања саобраћаја	Стручни надзор
Камен	Прекривен или мокар товар на камиону	Градилиште	Инспекција/ Инжењер надзора	Ненајављена инспекција током радова, најмање једном недељно	Обезбедити поштовање захтева заштите животне	Стручни надзор

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
					средине и здравља и безбедности на раду. Колико год је могуће смањење ометања саобраћаја	
Песак и шљунак	Прекривен или мокар товар на камиону	Градилиште	Инспекција/ Инжењер надзора	Ненајављена инспекција током радова, најмање једном недељно	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине и здравља и безбедности на раду. Колико год је могуће смањење ометања саобраћаја	Стручни надзор
Бетонска база	Уклањање свежег бетона	Градилиште	Инспекција/ Инжењер надзора	Ненајављена инспекција	Обезбедити поштовање	Стручни надзор

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
	који је непажњом просут из миксера. Како би се горе наведена ситуација избегла, потребно је водити рачуна приликом саобраћања.			током радова, најмање једном недељно	захтева заштите животне средине и здравља и безбедности на раду. Колико год је могуће смањење ометања саобраћаја	
Изградња	Градилиште					
Управљање штетним утицајем буке на раднике и околно становништво	Нивои буке Дозвољени нивои буке у насељеним местима су следећи: чисто стамбена	Градилиште, куће и насеља у близни	У складу са важећим прописима	У складу са важећим прописима	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине, здравља и безбедности на раду	Акредитована организација/ Стручни надзор

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
	подручја – (за дан и вече 55 dB, за ноћ 45 dB); пословно-стамбена подручја, трговачко-стамбена Подручја - (за дан и вече 60 dB, за ноћ 50 dB); градски центар, занатска, трговачка, административноуправна зона са становима, градских саобраћајница – (за дан и вече 65 dB, за ноћ 55 dB)					

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
Управљање земљиштем и подземним водама, услед потенцијалног загађења, које може настати, као последица неправилног складиштења материјала, руковођења и употребе	Адекватно складиштење, употреба и руковођење материјалима и отпадом	Земљиште у близини рада и складиштења	Инспекција/Инжењер надзор Анализе урадити у акредитованој лабораторији са неопходном опремом.	Ненајављене инспекције (1 недељно) Уколико дође до изливања/ загађења урадити узорковање.	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине, здравља и безбедности на раду	Акредитована организација/ Стручни надзор
Управљање прашином	Загађење ваздуха (чврсте честице)	На и у близини градилишта, насеља	У складу са важећим прописима	У складу са важећим прописима и услед жалби (одмах по пријему жалби)	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине, здравља и безбедности на раду	Стручни надзор (мониторинг)

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
Управљање вибрацијама	Ограничено време активности (ограничити активности на радне сате у току дана - без радова између 7 увече и 7 ујутру или радити током наведеног периода, али уз одобрење становништва и руководства.	Градилиште	Надгледање	Ненајављене инспекције током активних радова и услед жалби	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине, здравља и безбедности на раду	Стручни надзор (мониторинг)
Управљање безбедношћу пешака када нема активности на градилишту	Видљивост и прилагођеност (да становништво и пешаци у било ком тренутку могу да примете	На градилишту и у близини	Опсервација	Насумичне провере најмање једном недељно у вечерњим часовима	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине, здравља и	Стручни надзор

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
	градилиште, зато је потребно да градилиште буде добро обезбеђено, са знаковима упозорења и да је добро ограђено са високом оградом).				безбедности на раду	
Управљање безбедношћу радника	Коришћење средстава и опреме за личну заштиту на раду, обезбеђивање просторија за пресвлачење, одмор и исхрану радника, висока и ниска температура	Градилиште	Инспекција	Ненајављене инспекције током радова	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине, здравља и безбедности на раду	Стручни надзор

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
	(оптималне границе су: лаки физички рад од 17 до 21 °C, средње тежак физички рад од 15 до 18 °C, односно од 12 до 15 °C за тежак физички рад.					
Коришћење	Одржавање					
Управљање водама	Квалитет отпадних вода	Отпадне воде настале у оквиру комплекса	У складу са важећим прописима	У складу са важећим прописима	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине и здравља и безбедности на раду.	ЈКП
Управљање ваздухом	Загађење ваздуха	У оквиру комплекса и у	У складу са важећим прописима	У складу са важећим прописима	Обезбедити поштовање захтева	ЈКП

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
		непосредној близини			заштите животне средине и здравља и безбедности на раду.	
Управљање отпадом	Стварање отпада (да се врши правилно одлагање и сепарација отпада, количине генерисаног отпада, количине рециклираног, депонованог отпад и да се води евиденција – записник о томе.	У оквиру комплекса	Инспекција (једном недељно) и визуелно посматрање	Ненајављене инспекције	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине и здравља и безбедности на раду.	ЈКП

Фаза	Који су параметри које треба пратити?	Где би параметри требало да буду праћени?	Како би параметри требало да буду праћени? (тип опреме за мониторинг)	Када би параметри требало да буду праћени? (учесталост мерења или непрестано)	Зашто би параметре требало пратити (произвољно)	Институционална одговорност/ Спровођење
Управљање безбедношћу радника и посетилаца	Одговарајућа вентилација, температура, довољно простора, чисте стазе за посетиоце.	У оквиру комплекса	Инспекција и визуелно посматрање	Ненајављене инспекције	Обезбедити поштовање захтева заштите животне средине и здравља и безбедности на раду.	ЈКП

ПРИЛОГ 3: ЛИСТА ОБАВЕЗА У ВЕЗИ СА УПРАВЉАЊЕМ ОТПАДОМ

Бр.	Законска регулатива	Обавеза привредног друштва	Члан
1. Опште обавезе произвођача отпада и казнене одредбе			
а	Закон о управљању отпадом („Службени Гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 14/16, 95/18 др. закон)	Именовање лица одговорног за управљање отпадом.	Чл. 26. став 1. тачка 9
б		Израда плана управљања отпадом, његово ажурирање сваке три године и обезбеђивање његовог спровођења (обавеза привредног друштва које годишње производи више од 100 тона неопасног отпада или више од 200 килограма опасног отпада).	Члан 15., 26., 93. и 94
в		Власник и/или други држалац отпада односно оператер је дужан да класификује отпад на прописан начин, у складу са овим законом	Члан 8, став 4
г		Сакупљање и складиштење отпада одвојено, у складу са потребом будућег третмана и на начин који минимално утиче на здравље људи и животну средину.	Члан 26. Став 1. тачка 5,6
д		Отпад се складишти на местима која су технички опремљена за привремено чување отпада. Опасан отпад се не може привремено складиштити на локацији произвођача дуже од годину дана (осим ако законом није другачије одређено).	Члан 36
ђ		Власник и/или други држалац отпада је одговоран за све трошкове управљања отпадом. Власништво и/или државина над отпадом престаје када следећи власник и/или други држалац преузме отпад и прими документ о кретању отпада.	Члан 27, став 1и 2
е		Забрањено је мешати опасан отпад са комуналним отпадом	Члан 43, став 2
ж		Забрањено је разблаживање опасног отпада ради испуштања у животну средину; Забрањено је мешање различитих категорија опасних отпада или мешање опасног отпада са неопасним отпадом, осим под надзором квалификованог лица и у поступку третмана опасног отпада	Члан 44, став 6, 8
з		Произвођач отпада је дужан да омогући надлежном инспектору контроле над локацијама, објектима, постројењима и документацијом.	Члан 26. став 1. тачка 10
и		На решење инспектора може се изјавити жалба министру у року од 15 дана од пријема решења	Члан 87, став 1,2
1.1 Казнене одредбе			
1.1.1 Привредни преступи			
а	Закон о управљању отпадом („Службени Гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 14/16 и 95/2018 др.закон)	Новчаном казном од 1.500.000 до 3.000.000 динара казниће се за привредни преступ привредно друштво, предузеће или друго правно лице, ако:	Члан 88
б		обавља послове без плана управљања отпадом или не врши његово ажурирање у прописаном року	Став 1, тачка 1

Бр.	Законска регулатива	Обавеза привредног друштва	Члан
		крши одредбе о престанку статуса отпада	Став 1, тачка 1а
в		складишти отпад на местима која нису технички опремљена за привремено чување отпада на локацији произвођача или власника отпада, у центрима за сакупљање, трансфер станицама и другим локацијама или по истеку прописаног рока за привремено складиштење	Став 1, тачка 7
г		врши одлагање отпада на локацији која не испуњава техничке, технолошке и друге прописане услове, односно супротно условима утврђеним у дозволи или без претходног третмана или одлаже опасан отпад заједно са другим врстама отпада	Став 1, тачка 12
е		приликом сакупљања, разврставања, складиштења, транспорта, поновног искоришћења и одлагања опасан отпад не упакује и обележи на одговарајући начин	Став 1, тачка 13
ж		меша различите категорије опасног отпада, осим у случају када је то дозвољено, одлаже опасан отпад без претходног третмана или врши разблаживање опасног отпада ради његовог испуштања у животну средину	Став 1, тачка 14
з		За привредни преступ – управљање отпадом без плана управљања или неажурирања у прописаном року може се изрећи новчана казна у сразмери са висином учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа, а највише до двадесетоструког износа учињене штете, неизвршене обавезе или вредности робе или друге ствари која је предмет привредног преступа.	Став 2
и		Новчаном казном од 100.000 до 200.000 динара казниће се за привредни преступ – управљање отпадом без плана управљања или неажурирања у прописаном року а и одговорно лице у привредном друштву, предузећу и другом правном лицу.	Став 3
1.1.2 Прекршаји			
а	Закон о управљању отпадом („Службени Гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 14/16 и 95/2018 др.закон)	Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво, предузеће или друго правно лице, ако:	Члан 90
б		не класификује отпад на прописан начин, односно не изврши испитивање отпада, у складу са законом	Члан 90, тачка 1
в		Не сачини план управљања отпадом	Члан 90, тачка 3
г		поступа са комуналним отпадом супротно Члану 43. овог закона	Члан 90, тачка 7
д		не поседује Документ о кретању отпада	Члан 90, тачка 8
е		управља посебним токовима отпада супротно закону	Члан 90, тачка 10
ж		не води, доставља и чува одговарајуће податке и извештаје	Члан 90, тачка 12

Бр.	Законска регулатива	Обавеза привредног друштва	Члан
з		За неklasификовање отпада на прописан начин, може се изрећи новчана казна у сразмери са вишином причињене штете или неизвршене обавезе, вредности робе или друге ствари која је предмет прекршаја, а највише до двадесетоструког износа тих вредности.	Члан 90, став 2
и		За неklasификовање отпада на прописан начин, казниће се и одговорно лице у привредном друштву, предузећу или другом правном лицу новчаном казном од 25.000 до 50.000 динара.	Члан 90, став 3
ј		Заштитне мере уз казну за прекршај За прекршај из Члана 90. овог закона може се уз казну изрећи и заштитна мера одузимања предмета који су употребљени или намењени за извршење прекршаја, односно који су настали извршењем прекршаја.	Члан 91
1.2 Евиденција и извештавање			
а	Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Службени гласник РС“ бр. 95/10 и 88/2015)	Вођење Дневне евиденције за све врсте отпада понаособ, на прописаном формулару ДЕО 1.	Члан 2
б	Достављање годишњег извештаја на обрасцу ГИО1 за све врсте отпада понаособ Агенцији за заштиту животне средине. Рок 31. март за претходну годину.	Достављање годишњег извештаја на обрасцу ГИО1 за све врсте отпада понаособ Агенцији за заштиту животне средине. Рок 31. март за претходну годину.	Члан 3
1.3 Испитивање, класификација и карактеризација отпада			
а	Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени Гласник РС“, бр. 56/10 и 93/19)	Класификација отпада у складу са листом отпада у Каталогу отпада (упутство за одређивање индексног броја) правилника је обавеза привредног друштва.	
1.4 Кретање отпада			
а	Правилник о обрасцу документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Сл. гласник РС“, бр. 17/2017)	Кретање опасног отпада прати документ прописан правилником. Прописан је поступак претходног обавештења, начин његовог достављања и начин реаговања у случају одступања од прописаног поступка	
б	Правилник о обрасцу Документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“ бр. 114/2013)	Кретање отпада прати документ прописан правилником. Прописан је поступак праћења тока отпада и начин реаговања у случају одступања од прописаног поступка	
1.5 Поступање са секундарним сировинама и опасним отпадом			
1.5.1 Отпад који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије			
а	Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије	Предаја отпада сакупљачу и/или лицу које врши транспорт наведеног отпада, односно лицу које врши складиштење и/или третман наведеног отпада, уз претходно закључен уговор.	Члан 5
б	Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије	Упакован отпад који се користи као секундарна сировина обележава се стављањем натписа који садржи назив и седиште или знак произвођача отпада, назив и индексни број.	Члан 8, став 4,5

Бр.	Законска регулатива	Обавеза привредног друштва	Члан
	(„Службени Гласник РС”, бр. 98/10)	Паковање отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије врши се на начин прописан законом којим се уређује превоз опасних материја и ратификованим међународним уговорима у области превоза опасних материја у железничком, друмском, поморском, ваздушном саобраћају и унутрашњим пловним путевима.	
1.5.2. Опасан отпад			
а	Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС” бр. 92/2010)	Опасан отпад се складишти на начин који обезбеђује лак и слободан прилаз ускладиштеном опасном отпаду ради контроле, препакивања, мерења, узорковања, транспорта итд. Складиште мора бити ограђено ради спречавања приступа неовлашћеним лицима, физички обезбеђено, закључано и под сталним надзором.	Члан 2, став 6, 7
б		Складиштење отпада у течном стању се врши у посуди за складиштење обезбеђеном непропусном танкваном која може да прими целокупну количину отпада у случају проциуривања.	Члан 3, став 3
в		Различите врсте опасног отпада ускладиштене на истом простору морају се одлагати одвојено.	Члан 5, став 4
г		Начин обележавања отпада и димензије налепнице.	Члан 8
д		Налепница је заштићена и/или израђена од материјала који су отпорни на атмосферске и спољашње утицаје и опасан отпад који је упакован.	Члан 9, став 2
2. Токови отпада			
2.1 Амбалажни отпад			
а		Произвођач, увозник, пакер/пунилац и испоручилац дужан је да бесплатно преузме отпад од секундарне или терцијарне амбалаже на захтев крајњег корисника.	Члан 18, став 1
в	Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Службени Гласник РС”, бр.36/09 и 95/2018 др. закон)	Крајњи корисник је дужан да прикупи, складишти, одложи или проследи комунални амбалажни отпад, у складу са законом којим се уређује управљање отпадом и законом којим се уређује комунална делатност. Крајњи корисник је дужан да комунални амбалажни отпад разврстава и/или одвојено складишти, тако да не буде измешан са другим отпадом, како би могао да буде прослеђен или враћен, сакупљен, поново искоришћен, прерађен или одложен у складу са законом којим се уређује управљање отпадом.	Члан 20
г		Забрањено је прослеђивање или враћање амбалажног отпада који није комунални отпад комуналним предузећима, осим када за то постоји закључен уговор. Крајњи корисник мора да обезбеди да амбалажа и амбалажни отпад који није комунални отпад, који се прослеђује или враћа, не буде загађен опасним или другим материјама које нису садржане у упакованој роби, а које чине поновно искоришћење или рециклажу немогућом или изводљивом једино по несразмерно вишем трошку.	Члан 21

Бр.	Законска регулатива	Обавеза привредног друштва	Члан
д		Крајњи корисник, као држалац отпада, мора да обезбеди да се са амбалажним отпадом, који је загађен опасним или другим материјама које нису саставни део упаковане робе, поступа у складу са законом којим се уређује управљање отпадом.	Члан 22
ђ	Закон о управљању отпадом („Службени Гласник РС”, бр. 36/09,88/10 и 14/16 и 95/2018 др.закон)	Опште одредбе о управљању амбалажом и амбалажним отпадом.	Члан 58
2.2. Отпадна уља			
а.	Правилник о условима, начину и поступку управљања отпадним уљима („Службени гласник РС” бр. 71/2010)	Врсте отпадних уља разичите по пореклу и саставу не могу се међусобно мешати	Члан 4, став 2
д.		Услови за складиштење отпадних уља	Члан 9, став 3
ђ.		Произвођач отпада не плаћа накнаду оператерима за сакупљање, транспорт, складиштење и/ или третман	Члан 10, став 2
ж.	Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС” бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др.закон)	Опште одредбе о управљању отпадним уљима	Члан 48
2.4 Електрични и електронски отпад			
а.	Правилник о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских уређаја („Службени гласник РС” број 99/2010)	Отпадна опрема се не може предавати као неразврстани комунални отпад	Члан 11, став 2
б.		Крајњи корисник чува одвојено отпадну опрему до предаје тако да се отпадна опрема не меша са другим отпадом, односно да њена поновна употреба или рециклажа није онемогућена.	Члан 11, став 3
в.		Ако отпадна опрема садржи материје и материјале које треба пре растављања уклонити и у складу са посебним прописима којим се уређује одлагање опасних материја, крајњи корисник; обезбеђује да отпадна опрема буде у таквом стању да се одлагање тих материја или материјала може спровести на прописан начин.	Члан 11, став 4
г.		Отпадна опрема која се предаје сакупљачу треба да буде у стању из којег је видљиво да није претходно растављана ради вађења посебних саставних делова	Члан 13, став 2
д.		У складишту се отпадна опрема чува одвојено, тако да се не меша са другим отпадом и да се може, ради поновне употребе, искоришћења или рециклаже сврстати одвојено по разредима отпадне опреме	Члан 14, став 1
ђ.		Отпадна опрема се складишти на начин да се пре третмана не згњечи, издоби или на други начин уништи или загади опасним или другим материјама, тако да њена поновна употреба, искоришћење или рециклажа није онемогућена или изводљива без несразмерно високих трошкова.	Члан 14, став 2
е.		За електричну и електронску опрему која је стављена на тржиште до 1. јануара 2011. године, трошкове управљања историјском отпадном опремом која није из домаћинства сноси произвођач, увозник и крајњи корисник.	Члан 18, став 2
ж.		Произвођач, односно увозник опреме закључује уговор о финансирању управљања историјском	Члан 18, став 3

Бр.	Законска регулатива	Обавеза привредног друштва	Члан
		отпадном опремом која није из домаћинства са крајњим корисником	
з.	Закон о управљању отпадом („Службени гласник РС“ бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016 и 95/2018 др.закон)	Опште одредбе о управљању електричним и електронским отпадом	Члан 50

ПРИЛОГ 4: ОБРАЗАЦ ЕВИДЕНЦИЈЕ КОЛИЧИНА ОТПАДА

Отпад (1)	Назив отпада (2)	Категорија отпада и карактеристике (3)	Улаз отпада (t/годишње)				Изназ отпада (t/годишње)					
			Произведено		Примљено од других оператера	Укупно	Процесирано (метод, локација и др.)		Одложено (метод, локација и др.)		Предато другим оператерима	Укупно
			главни извор (4)	t (ком)/год			Количина	Р (5)	Количина	Д (6)		
ОТПАД												
13 07	отпади од течних горива	-Опасан отпад	-Редовне активности	-	-	-	-	-	-	-	-	
Напомена: (1), (2), (3), (5) и (6) дати податке о врсти отпада (опасан, неопасан) са ознакама отпада према утврђеним карактеристикама (ОЕСД листа отпада, Европски каталог отпада-EWC, Н листа, С листа у складу са Директивом 91/689/ ЕЕС), У листа, Анекс I, II, VIII и IX Базелске конвенције (уколико је опасан отпад). Метод процесирања исказује се у складу са Директивом 91/156/ ЕЕС и 75/442/ ЕЕС): Р-ознака (врста процесирања); Д-ознака (врста одлагања); Локација: удаљеност од објекта (поређење са прописаном границом), опис поступања, усаглашеност са санитарним и другим стандардима животне средине. (4) За сваку врсту отпада референце се односе на главне активности и процесе.												

Напомена: Неопходно је склопити уговоре са оператерима и ово је табела која треба да се води приликом поступања са отпадом и ставке које нису попуњене неопходно је попунити приликом вођења евиденције од стране одговорног лица.

Води се дневна евиденција о генерисаном отпаду путем обрасца ДЕО 1. Одређивање количине неопасног отпада који се континуирано генерише у оквиру комплекса, а затим предају овлашћеним оператерима (отпадни папир и картон, папирни џакови, пет амбалажа итд) врши се методом процене, а тачна количина се уписује на дан предаје овлашћеним оператерима, након мерења. Одговорно лице за управљање отпадом води ДЕО 1 (Дневна евиденција о отпаду), потписује Документ о кретању отпада, Документ о кретању опасног отпада и учествује у изради ГИО 1 (Годишњи извештај о отпаду произвођача отпада).

ПРИЛОГ 5: РЕЛЕВАНТНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА

Законодавство по питању заштите животне средине које је на снази у Републици Србији јесте следеће:

1. Устав Републике Србије („Службени гласник Републике Србије“, бр. 98/06);
2. Закон о планирању и изградњи („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-испр. и 64/10 – одлука УС и 24/2011, 121/2012, 42/2013 – одлука УС, 50/2013 – одлука УС, 98/2013 – одлука УС и 132/2014, 145/2014), 83/2018, бр. 31/2019, бр. 37/2019 - др. закон и 9/2020.);
3. Закон о ваздушном саобраћају („Службени гласник Републике Србије“, бр. 73/2010, 57/2011, 93/2012, 45/2015 и 66/2015-др. закон, 83/2018 и 9/2020.);
4. Закон о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“ бр. 135/04, 36/09, 36/09-др.закон и 72/09-др.закон, одлука УС РС – 43/2011 и 14/2016), 76/2018, 95/2018 - др. закон);
  - i. Уредба о систематском праћењу стања и квалитета земљишта "Службени гласник РС", бр. 73/2019;
  - ii. Правилник о методологији за израду пројеката санације и ремедијације („Службени гласник РС“, бр. 74/2015);
  - iii. Правилник о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Службени гласник РС“, бр. 91/2010, 10/2013 и 98/2016);
  - iv. Правилник о листи опасних материја и њиховим количинама и критеријумима за одређивање врсте документа које израђује оператер СЕВЕСО постројења, односно комплекса ("Сл. Гласник РС", бр. 41/10, 51/2015 и 50/2018)
  - v. Правилник о садржини обавештења о новом СЕВЕСО постројењу, односно комплексу, постојећем СЕВЕСО постројењу, односно комплексу и о трајном престанку рада севесо постројења, односно комплекса ("Сл. Гласник РС" број 41/10) и
  - vi. Правилник о садржини политике превенције удеса и садржини и методологији израде Извештаја о безбедности и Плана заштите од удеса ("Сл. Гласник РС" број 41/10).
5. Закон о заштити природе („Службени гласник Републике Србије“, бр. 36/09, 88/10, 91/10, 14/2016 и 95/2018 - др. закон);
6. Закон о националним парковима („Службени гласник Републике Србије“, бр. 84/2015) и 95/2018 - др. закон);

7. Закон о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије бр. 135/04, 36/09);
  - i. Уредба о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“ бр. 114/2008);
  - ii. Правилник о садржини захтева о потреби процене утицаја и садржини захтева за одређивање обима и садржаја студије о процени утицаја на животну средину
  - iii. („Службени гласник Републике Србије“, бр. 69/2005);
  - iv. Правилник о садржини студије о процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“ бр. 69/2005);
8. Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“ бр. 135/04 и 88/2010);
9. Закон о заштити ваздуха („Службени гласник РС“, бр. 36/2009 и 10/2013);
  - i. Уредба о мерењима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања („Службени гласник РС“, бр. 5/2016);
  - ii. Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из стационарних извора загађивања, осим постројења за сагоревање („Службени гласник РС“, бр.111/2015);
  - iii. Уредба о поступању са супстанцама које оштећују озонски омотач, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих супстанци („Службени гласник Републике Србије“, бр. 114/2013, 23/2018, 44/2018 - др. закон и 5/2018 - др. Закон,);
  - iv. Уредба о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздух („Службени гласник Републике Србије“, бр. 11/2010,75/2010 и 63/2013);
  - v. Уредба о граничним вредностима емисија загађујућих материја у ваздух из постројења за сагоревање ("Сл.Гласник РС" број 6/16)
  - vi. Уредба о поступању са флуорованим гасовима са ефектом стаклене баште, као и о условима за издавање дозвола за увоз и извоз тих гасова ("Сл. Гласник РС" број 120/13)
10. Закон о водама („Службени гласник Републике Србије“, бр. 30/2010 и 93/2012), 101/2016, 95/2018 и 95/2018 - др. закон)
  - i. Уредба о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије“, бр. 67/2011, 48/2012 и 1/2016);
  - ii. Правилник о начину и условима за мерење количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Службени гласник РС“, бр. 33/2016);
  - iii. Правилник о опасним материјама у водама („Службени гласник Социјалистичке Републике Србије“, бр. 31/82 и 46/91);

- iv. Уредба о класификацији вода („Службени гласник Републике Србије“, бр. 5/68, 33/75);
  - v. Уредба о категоризацији водених токова („Службени гласник Социјалистичке Републике Србије“, бр. 5/68, 33/75);
  - vi. Уредба о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије“, бр. 24/2014);
  - vii. Уредба о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Службени гласник Републике Србије“, бр. 50/2012);
  - viii. Правилник о садржају захтјева и документацији за издавање водних аката, начину и условима за обавезно оглашавање у поступку утврђивања водних услова и садржају водних АКАТА („Службени гласник Републике Србије“, бр. 72/2017);
11. Закон о хемикалијама („Службени гласник Републике Србије“, бр. 36/2009, 88/2010, 92/2011, 93/2012, 25/2015.);
- i. Правилник о дозволама за обављање делатности промета, односно дозволама за коришћење нарочито опасних хемикалија („Службени гласник РС“, бр. 6/2017 и 29/2018);
  - ii. Правилник о ограничењима и забранама производње, стављања у промет и коришћења хемикалија („Службени гласник РС“, бр. 90/2013, 25/15, 2/16, 44/17, 36/2018 и 9/2020);
12. Закон о транспорту опасне робе („Службени гласник РС“, бр. 88/10, бр. 104/2016, бр. 83/2018, бр. 95/2018 - др. закон и бр. 10/2019 - др. закон);
13. Закон о управљању отпадом („Службени гласник Републике Србије“, бр. 36/09, 88/10, 14/16, бр. 95/2018 - др. закон);
- i. Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник РС“, бр. 56/2010 и бр. 93/2019);
  - ii. Правилник о начину складиштења, паковања и обележавања опасног отпада („Службени гласник РС“, бр. 92/2010);
  - iii. Правилник о обрасцу дневне евиденције и годишњег извештаја о отпаду са упутством за његово попуњавање („Службени гласник РС“, бр. 95/2010 и 88/2015 и бр. 7/2020);
  - iv. Правилник о обрасцу Документа о кретању опасног отпада, обрасцу претходног обавештења, начину његовог достављања и упутству за њихово попуњавање („Службени гласник РС“, бр. 17/2017);
  - v. Правилник о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање („Службени гласник РС“, бр. 114/2013);

- vi. Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије („Службени гласник РС“, бр. 98/2010);
  - vii. Правилник о условима и начину управљања отпадним уљима („Службени гласник РС“, бр. 71/2010);
  - viii. Правилник о листи електричних и електронских производа, мерама забране и ограничења коришћења електричне и електронске опреме која садржи опасне материје, начину и поступку управљања отпадом од електричних и електронских производ („Службени гласник РС“, бр. 99/10);
  - ix. Правилник о начину и поступку управљања истрошеним батеријама и акумулаторима („Службени гласник РС“, бр. 86/10);
  - x. Правилник о начину и поступку управљања отпадним гумама („Службени гласник РС“, бр. 104/09 и 81/10);
  - xi. Правилник о начину и поступку управљања са отпадним возилима („Службени гласник РС“, бр. 98/10);
  - xii. Правилник о начину и поступку за управљање отпадним флуоресцентним цевима које садрже живу („Службени гласник РС“, бр. 97/10);
  - xiii. Правилник о листи ПОПС материја, начину и поступку за управљање ПОПС отпадом и граничним вредностима концентрација ПОПС материја које се односе на одлагање отпада који садржи или је контаминиран ПОПС материјама („Службени гласник РС“, бр. 65/11 и 17/2017);
  - xiv. Правилник о поступању са уређајима и отпадом који садржи РСВ („Службени гласник РС“, бр. 37/11);
  - xv. Правилник поступању са отпадом који садржи азбест („Службени гласник РС“, бр. 75/10);
  - xvi. Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, бр. 54 од 4. августа 2010, 86 од 18. новембра 2011, 15 од 2. марта 2012, 3 од 15. јануара 2014, 95 од 8. децембра 2018 - др. закон);
  - xvii. Уредба о листама отпада за прекогранично кретање, садржини и изгледу докумената који прате прекогранично кретање отпада са упутствима за њихово попуњавање („Службени гласник РС“, бр. 60/09);
14. Закон о амбалажи и амбалажном отпаду („Службени гласник Републике Србије“, бр. 36/09 и 95/2018 – други закон);

- i. Правилник о обрасцима извештаја о управљању амбалажом и амбалажним отпадом („Службени гласник РС“, бр. 21/2010, бр. 10/2013 и бр. 44/2018 – други закон);
15. Закон о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 36/09, 88/10);
  - i. Правилник о методама мерења буке, садржини и обиму извештаја о мерењу буке („Службени гласник РС“, бр. 72/2010);
  - ii. Уредба о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС“, бр. 75/2010);
  - iii. Правилник о методама израде стратешких карата буке и начину њиховог приказивања јавности ("Сл. Гласник РС" бр. 80/2010)
  - iv. Правилник о методологији за израду акционих планова ("Сл. Гласник РС" бр. 72/2010)
  - v. Правилник о превентивним мерама за безбедан и здрав рад при излагању буци ("Сл. гласник РС", бр. 96/2011, 78/2015-24 и 93/2019-270).
16. Закон о заштити земљишта („Службени гласник РС“, бр. 112/2015);
  - i. Уредба о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту („Службени гласник РС“, бр. 30/2018 и бр. 64/2019);
17. Закон о пољопривредном земљишту („Службени гласник РС“, бр. 62/2006, 65/2008, 41/2009, 112/2015, 80/2017 и 95/2018 - др. закон));
  - i. Правилник о дозвољеним количинама опасних и штетних материја у земљишту и води за наводњавање и методама њиховог испитивања („Службени гласник РС, бр. 23/94);
18. Закон о шумама („Службени гласник РС“, бр. 30/10, 93/2012, 89/2015 и 95/2018 – др.закон);
19. Закон о рударству и геолошким истраживањима („Службени гласник РС“, бр. 101/2015 и 95/2018 – др.закон);
20. Закон о смањењу ризика од катастрофа и управљању ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", број 87 2018);
  - i. Упутство о методологији израде и садржају процене ризика од катастрофа и плана заштите и спасавања ("Службени гласник РС", бр. 80/2019);
  - ii. Правилник о врсти и количини опасних супстанци на основу којих се сачињава План заштите од удеса ("Службени гласник РС", бр. 34/2019);
  - iii. Правилник о садржају информација о опасностима, мерама и поступцима у случају удеса („Службени гласник РС“, бр. 18/12);

21. Закон о заштити од пожара („Службени гласник РС“, бр. 111/2009, 20/2015 и 87/2018);
- i. Уредба о организацији заштите од пожара према категорији ризика од настајања пожара („Службени гласник РС“, бр. 92/2011);
  - ii. Уредба о разврставању објекта, делатности и земљишта у категорије угрожености од пожара („Службени гласник РС“, бр. 76/2010);

Директиве и стандарди Европске Уније и ЕИБ-а:

- 1. Директива о животној средини (85/337/ЕС, измењена 97/11/ЕС и 2003/35/ЕС);
- 2. Директива 2003/4/ЕС успоставља право на приступ информацијама о животној средини;
- 3. Директива 2004/35/ЕС представља одговорности за животну средину у погледу спречавања и отклањања штете у животној средини, намерава да оствари учинак „принцип загађивач плаћа“;
- 4. Директива о водама 2000/60/ЕС;
- 5. Директива 91/271/ЕЕС која се бави заштитом од штетних ефеката урбаних отпадних вода.
- 6. Директива о отпаду 2008/98/ЕС;
- 7. Директива о квалитету ваздуха 96/62/ЕС;
- 8. Директива 2000/14/ЕС која се односи на емисију буке из околине из опреме која се користи на отвореном (измењена и допуњена Директивом 2005/88/ЕС
- 9. „Еколошки и социјални стандарди“ Европске инвестиционе банке (08/10/2018)

ПРИЛОГ 6: ПЛАН АНГАЖОВАЊА ЗАИНТЕРЕСОВАНИХ СТРАНА

1. Значај Плана ангажовања заинтересованих страна

Главни циљеви ангажовања заинтересованих страна су:

- Обезбедити адекватно и правовремено информисање лица која су угрожена или ће вероватно бити угрожена (директно и индиректно) самим пројектом ("угрожене стране"), или која могу имати интерес за пројекат ("друге заинтересоване стране") или која имају утицај на пројекат. Осигурати тим групама такве форуме и могућности да изразе своју забринутост и мишљења,
- Обезбедити да се коментари приме благовремено, тако да се могу узети у обзир током процеса доношења одлука.
- Успоставити ефикасну комуникацију и сарадњу која олакшава подршку заједници у целини, и
- Успоставити ефикасне механизме за жалбе и посредовање са основним циљем да се интервенише у споровима како би се решио и затворио и смањило број предмета упућених судским органима.

2. Претходне активности ангажовања заинтересованих страна

Министарство државне управе и локалне самоуправе обратило се Заводу за заштиту природе Србије са захтевом од 02.07.2020. године за издавање Мишљења о статусу Пројекта у односу на регулативу Natura 2000 еколошке мреже Европске уније. На основу Мишљења Завода за заштиту природе Србије 03 бр. 026-1649/2 од 27.07.2020. године, увидом у Централни регистар заштићених природних добара, документацију Завода и документацију која је достављена Заводу, а у складу са прописима који регулишу област заштите природе, утврђено је да подручје у оквиру предметног Пројекта не улази унутар заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити су у обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже Србије. Према расположивим подацима, на подручјима предвиђеним за реализацију Пројекта „Партнерство за локални развој“ није утврђено присуство Natura 2000 врста, односно потенцијалних станишта која би ушла на прелиминарну листу Natura 2000 подручја.

Министарство државне управе и локалне самоуправе се Дописом бр. 48-00-13/4/2020-36, од 18.06.2020. године, обратило Министарству заштите животне средине за издавање Мишљења о потреби израде Студије о процени утицаја на животну средину за Пројекат „Партнерство за локални развој“. На основу Мишљења, број 011-00-00521/2020-03 од 04.08.2020. године, издатог од стране надлежног органа Министарства заштите животне средине, Пројекат локалне инфраструктуре, „Партнерство за локални развој“ – Изградња локалних пијаца, се не налази на Листи I и Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена

утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 114/08), на основу чега је закључено да не постоји законска обавеза покретања процедуре процене утицаја на животну средину.

3. Идентификовање заинтересованих страна

Табела заинтересованих страна

Актери	Тип и метод комуникације (предложени медији)	Временски оквири
Министарство државне управе и локалне самоуправе	Директна комуникација и периодични састанци. Писмена кореспонденција. Извештаји о реализацији пројекта.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Министарство за заштиту животне средине	Директна комуникација и састанци по потреби. Писмена кореспонденција. Издавање неопходних мишљења/сагласности/решења/дозвола .	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Завод за заштиту природе Србије	Директна комуникација и састанци по потреби. Писмена кореспонденција. Издавање неопходних мишљења/сагласности/решења/дозвола .	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Европска инвестициона банка	Директна комуникација и периодични састанци. Писмена кореспонденција. Извештаји о реализацији пројекта.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Надлежне институције на локалном или регионалном нивоу	Директна комуникација и састанци по потреби. Писмена кореспонденција. Издавање неопходних мишљења/сагласности/решења/дозвола .	
Невладине организације	Информације о реализацији пројектних активности на интернет страници МДУЛС и Општине. Информације о реализацији пројектних активности у у средствима јавног информисања. Обавештења на градилишту и упозоравајући знаци. Информације о жалбеном механизму интернет страници МДУЛС и Општине.	Све фазе припреме и реализације пројекта.

Актери	Тип и метод комуникације (предложени медији)	Временски оквири
Излагачи (продавци) робе	Информације о реализацији пројектних активности на интернет страници МДУЛС и Општине. Информације о реализацији пројектних активности у у средствима јавног информисања. Обавештења на градилишту и упозоравајући знаци. Информације о жалбеном механизму интернет страници МДУЛС и Општине.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Чланови заједнице који станују у непосредној близини	Информације о реализацији пројектних активности на интернет страници МДУЛС и Општине. Информације о реализацији пројектних активности у у средствима јавног информисања. Обавештења на градилишту и упозоравајући знаци. Информације о жалбеном механизму интернет страници МДУЛС и Општине.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Општина Опово	Директна комуникација са контакт особама, Презентације и јавне расправе Директна комуникација и периодични састанци. Писмена кореспонденција. Извештаји о реализацији пројекта.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Пројектант	Директна комуникација са контакт особама. Писмена кореспонденција.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Извођач и његови запослени	Директна комуникација са контакт особама. Извештаји о реализацији пројекта. Информације о жалбеном механизму интернет страници МДУЛС и Општине.	Све фазе припреме и реализације пројекта.
Представници медија	Информације о реализацији пројектних активности на интернет страници МДУЛС и Општине. Информације о реализацији пројектних активности у у средствима јавног информисања. Обавештења на градилишту и упозоравајући знаци. Информације о жалбеном механизму интернет страници МДУЛС и Општине.	Све фазе припреме и реализације пројекта.

4. Објављивање информација заинтересованим странама

Заинтересоване стране ће се укључити кроз пружање информација све време извођења пројекта путем:

- објављивања нацрта Плана и јавних консултација о нацрту Плана – с обзиром на избијање и ширење вируса COVID-19 у Републици Србији, у зависности од тренутне ситуације и епидемиолошке слике у земљи, јавне консултације ће се одвити на неки од следећа два начина:
  - Уколико су јавна окупљања дозвољена, биће организоване јавне консултације на којима ће бити објављен нацрт Плана, као и подаци о планираним грађевинским активностима, планираном почетку и завршетку радова, могућим позитивним и негативним утицајима на запослених и посетилаца, као и мерама ублажавања које ће бити примењене. На јавној расправи ће бити доступни и штампани примерци жалбеног формулара. Заинтересоване стране ће бити у могућности да своја питања поставе током јавног увида који ће трајати најмање 15 дана од објављивања нацрта Плана путем електронске поште или лично, у просторијама општине Опово, као и током трајања јавне расправе.
  - Уколико претходно наведено није могуће због забране окупљања, позив о јавним консултацијама ће бити оглашен на званичном сајту општине и Министарства државне управе и локалне самоуправе, огласној табли у просторијама Општине, и у локалним медијима. Уз позив о јавним консултацијама на званичном сајту општине ће бити изложен нацрт Плана управљања животном средином и друштвом, а верзија нацрта Плана у штампаном облику ће бити расположива у просторијама Општине. Све заинтересоване стране ће имати прилику да поднесу сугестије и примедбе на изложени нацрт Плана за време јавних консултација у писаном облику путем е-мејла и у просторијама општине у року од 15 календарских дана од дана објављивања нацрта Плана.
- ширења информација и подизања свести о функционисању жалбеног механизма – током јавне расправе о нацрту овог Плана биће објашњени важни елементи механизма, укључујући улоге и одговорности, приступна места, жалбени циклус и друге доступне правне лекове на републичком нивоу. Жалбени формулар ће бити доступан на званичном сајту Општине Опово и МДУЛС, а штампани примерци ће бити расположиви у Општинској управи Опова и просторијама МДУЛС;
- информација о грађевинским радовима – информације о грађевинским радовима биће доступне на градилишту. Табле с подацима биће истакнуте у складу са стандардима те привредне гране и републичким прописима.

Материјали који ће се користити током овог ангажовања биће прилагодљиви и укључиваће, између осталог консултативне састанке и вођење кроз процес улагања жалби све до завршетка радова.

5. Жалбени механизам

Жалбени механизам представља веома важно средство за рано откривање и отклањање нежељених или непредвиђених утицаја и других недоумица које могу да произађу у току реализације пројектних активности. У оквиру овог механизма ће бити документоване и размотрене жалбе свих заинтересованих страна и на брз и ефикасан начин отклонити утицаји и недоумице произашле током реализације пројекта.

Пријем и решавање жалби ће се обављати по следећој процедури:

- Пријем жалби - Корисник може поднети приговор у писаној форми на припремљеном обрасцу Министарству државне управе и локалне самоуправе (МДУЛС) или Општини Опово:

Министарство државне управе и локалне самоуправе

Јединица за имплементацију пројекта “Партнерство за локални развој”

Тел: +381 11 3620 622; +381 63 430 314

Е-мејл: jedinica.projekti@mduls.gov.rs; ivana.matijevic@mduls.gov.rs

Општина Опово

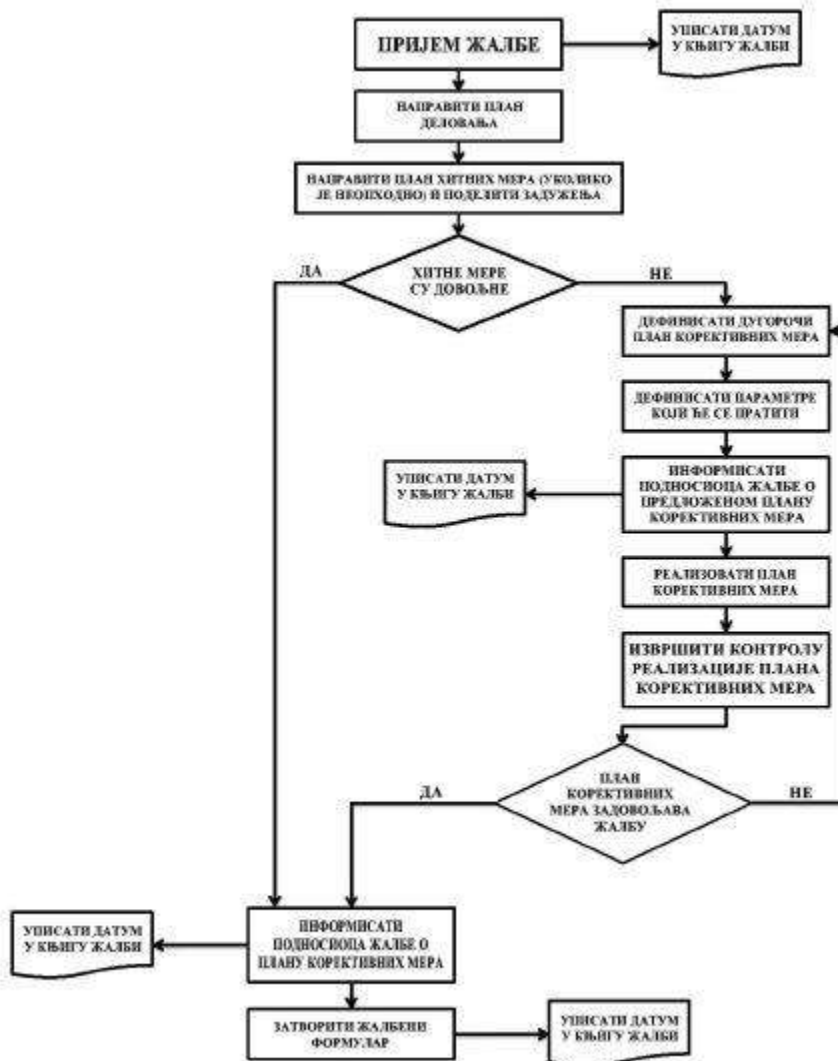
Тел: +381 13 681 030

Е-мејл: kabinet@opovo.org.rs

- Поступање са жалбама:
  - Жалбе се могу доставити и Извођачу радова. Обрасци за жалбе ће бити доступни на одговарајућим локацијама у близини градилишта у штампаном облику, и на тај начин ће бити доступни јавности. Извођач ће бити у обавези да све примљене жалбе достави МДУЛС у року од 5 дана од дана пријема жалбе.
  - Општина Опово је дужна да достави све примљене жалбе МДУЛС у року од 5 дана од дана пријема жалбе. Сви приговори ће бити евидентирани у Регистру жалби, а МДУЛС ће потврдити пријем подносиоца жалбе у року од 7 календарских дана (у случају да жалба није поднета анонимно).
  - Подносилац жалбе ће бити информисан о предложеним корективним мерама и активностима у року од 20 радних дана од дана пријема жалбе.
  - МДУЛС ће пратити начин на који се решавају жалбе и редовно ће ажурирати Регистар жалби.
- Графички приказ жалбеног механизма - Јасан поступак по жалби је графички приказан у оквиру овог Прилога и биће доступан заинтересованим странама

- на интернет страницама МДУЛС и Општине Опово, као и у њиховим просторијама.
- Образац за жалбе - Образац за жалбе је приказан у оквиру овог Прилога и биће доступан свим заинтересованим странама на интернет страницама Општине Опово и МДУЛС и у њиховим просторијама. МДУЛС ће објавити и редовно ажурирати сву релевантну документацију и информације о жалбеном механизму на својој интернет страници, као и на интернет страници Општине Опово.

Алгоритам Жалбеног механизма/Процедура жалби

Образац за достављање жалби

Референтни број жалбе (уписати број):			
Контакт детаљи	Име и презиме: Адреса Телефон: Е-мејл:		
На који начин бисте желели да вас контактирамо? Молимо обележите одговарајуће поље	Поштом	Телефоном	Путем е-мејла
Име, презиме и информације у циљу идентификације (информације из личне карте).			
Детаљи ваше жалбе. Молимо опишите проблеме, коме се догодио проблем, када, где и колико пута?			
Које решење предлагете како би разрешили вашу жалбу?			
Како доставити овај формулар	Поштом		
	Ручно: молим оставите овај образац на		
	Путем е-мејла: Молимо доставите путем е-мејла вашу жалбу, предлог решења и контакт детаље:		
Потпис		Датум	

ПРИЛОГ 7: ИЗВЕШТАЈ СА ЈАВНИХ КОНСУЛТАЦИЈА

На јавним консултацијама, учествовали су:

ЈАВНА РАСПРАВА			
Редни број	Име и презиме	Радна организација-установа-позиција	Потпис
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			
7.			

Питања и одговори:

ПРИЛОГ 8: УСЛОВИ РЕЛЕВАНТНИХ ИНСТИТУЦИЈА

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Број: 011-00-00521/2020-03

Датум: 04.08.2020. године

Београд

МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И
ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Београд
Бирчанинова 6

ПРЕДМЕТ: Захтев за мишљење о потреби израде Студије о процени утицаја на животну средину

У складу са вашим дописом бр. 48-00-13/2/2020-36 од 18.06.2020. године у којем нам се обраћате са захтевом за мишљење о потреби израде Студије о процени утицаја на животну средину за пројекат локалне инфраструктуре, „Партнерство за локални развој“ односно, изградње локалних пијаца –укупно: 13 пројеката од чега 11-зелених пијаца и 2-сточне пијаце (6 нових зелених пијаца и 5 реконструкција и уређење постојећих зелених пијаца), обавештавамо вас о следећем:

На основу Закона о процени утицаја на животну средину, чл. 3. став 1. и став 2. („Службени гласник Републике Србије“, број 135/04, 36/09), предмет процене утицаја су пројекти који се планирају и изводе, промене технологије, реконструкције, проширене капацитета, престанак рада и уклањање пројекта који могу имати значајан утицај на животну средину, а немају одобрење за изградњу или се користе без употребне дозволе.

Такође, у складу са критеријумима за одлучивање о потреби израде Студије о процени утицаја на животну средину, а на основу Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник Републике Србије“, број 114/08) којом су утврђени пројекти за које се обавезно израђује процена утицаја-Листа I и пројекти за које се процењује значајан или могућ утицај на животну средину-Листа II, дефинисани су пројекти за које је неопходно отпочети процедуру процене утицаја.

У предметном случају ради се о изградњи локалних пијаца –укупно: 13 пројеката од чега 11-зелених пијаца и 2-сточне пијаце (6 нових зелених пијаца и 5 реконструкција и уређење постојећих зелених пијаца) и исти се не налазе на Листама I и II наведене Уредбе.

У складу са изнетим, не постоји законска обавеза покретања процедуре процене утицаја на животну средину.

Доставити:

- Наслову
- Архиви

ЗАВОД ЗА ЗАШТИТУ ПРИРОДЕ СРБИЈЕ

Текући рачун: БИО 512541-16, отворен код Управе за трезор ☐ ГИБ 10594260 ☐ Матични број: 1770551 ☐ Шифра делатности: 9104

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВОЈ
РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА
ПИСАРНИЦА - 155

ПРЕМОВНО: 28-07-2020

110 16 48-06-1070

СЕДНИШТЕ:
11000 Београд
Др Милош Раковић 81
телефон 011 20 93 800
011 20 93 801
факс 011 20 93 887
beograd@zps.gov.rs

03 Број: 026-1649/2

ДАТУМ: 27-07-2020

РЕДНА
ЈЕДИНИЦА У ИМПЛЕМЕНТАЦИЈИ
13003 Нови
Београд Карловића 14
телефон 011 523 148
011 523 149
130030303

Министарство државне управе
и локалне самоуправе
Јединица за имплементацију пројекта
„Партнерство за локални развој“

11 000 БЕОГРАД
ул. Светозара Марковића бр. 42

ПРЕСВОЈИНА
ПИСАРНИЦА
11000 Београд
Др Милош Раковић 81
телефон 011 20 93 800
011 20 93 801
факс 011 20 93 887
beograd@zps.gov.rs

Мишљење о усаглашености пројекта „Партнерство за локални развој“ и регулативе која се односи на Natura 2000 еколошку мрежу Европске уније

Заводу за заштиту природе Србије обратила се Јединица за имплементацију пројекта „Партнерство за локални развој“, Министарства државне управе и локалне самоуправе захтевом упућеним електронским путем од 02.07.2020. године за издавање мишљења о статусу пројеката у односу на регулативу Natura 2000 еколошке мреже Европске уније.

Увидом у достављену документацију, Завод констатује следеће:

- У оквиру наведеног пројекта „Партнерство за локални развој“ изабрано је 35 пројеката у 33 јединице локалне самоуправе (ЈЛС) који ће се реализовати у неколико фаза (прва фаза реализације обухвата 13 пројеката ЈЛС);
- По врсти интервенције предложени пројекти предвиђају: Ревитализацију постојећих објеката, санацију и реконструкцију постојећих објеката и изградњу нових објеката;
- Појединачни пројекти груписани су у следеће типове:
  - Пијаце (Велика Плана, Прокупље, Опово, Књажевац),
  - Јавна расвета (Босилеград, Рашка, Велико Градиште, Ивањица),
  - Објекти јавне намене (Сурдулица, Петровац на Млави, Гацин Хан, Куршумлија, Трстеник).

На основу увида у Централни регистар заштићених природних добара, документацију Завода и достављену документацију, а у складу са прописима који регулишу област заштите природе, утврђено је да се подручја у оквиру 13 пројеката ЈЛС прве фазе реализације пројекта „Партнерство за локални развој“ не налазе унутар заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити су у обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже Србије.

пројеката ЈЛС прве фазе реализације пројекта „Партнерство за локални развој“ не налазе унутар заштићених подручја за које је спроведен или покренут поступак заштите, нити су у обухвату еколошки значајних подручја еколошке мреже Србије.

Према расположивим подацима, на подручјима предвиђеним за реализацију пројекта „Партнерство за локални развој“ није утврђено присуство Natura 2000 врста, односно потенцијалних станишта која би ушла на прелиминарну листу Natura 2000 подручја.

С обзиром на све наведено, Завод издаје позитивно мишљење о усаглашености пројекта са директивом EU – Natura 2000 еколошке мреже Европске уније.

С поштовањем,

ДИРЕКТОР
Александар Драгишић